

BÜLLETÄÄN

EESTI ÕPETAJATE KESKÜHINGU
HÄÄLEKANDJA

Eesti Õpetajate Keskküingu
häälekandja

B Ü L L E T Ä Ä N
NR. 7

Bulletin of the Estonian Teachers
Association in exile

Toimetus:

Erik Saare (ansvarig utgivare)
H.Kirikmäe, T.Künnapas, V.Muld,
P.Puusepp, H.Rajamaa

Stockholm 1958

S i s u k o r d:

	lhk.
1. Eesti noorsoo kasvatusprobleeme	3
2. Mõtteid kodusest kasvatuses	5
3. Üheksa aastat Eesti täiendus- kooli Torontos	15
4. Kiriklikust laste- ja noortetööst	19
5. Eesti laste suvikodudest Kanadas	26
6. Püüdlikest eesti noortest Kanadas	33
7. Õpetajakoha saamise võimalustest eesti õpetajatel Kanada koolides	36
8. Mõningaid põhijooni ja tõsiolusid Eesti Vabariigi haridusalalt	39
9. Kanada Eesti Õpetajate Ühingu tegevusest	46
10. Kanada pedagoogilisest kirjan- dusest	50
11. Varia	53

Käesoleva „Bülletääni“ numbri on toi-
metanud Kanada Õpetajate Ühing.

EESTI NOORSOO KASVATUSPROBLEEME.

Eestlased, kes pagulastena laiiali valgusid üle laia maailma, sattusid võõraste rahvaste möjupiirkonda. Lapsed, kes võõrsil üles kasvavad, ei näe oma kodumaad ega rahvast, nende arusaamine elust ja inimestest piirub ainult nende ümbrusega. Kultuurilistest saavutustest mõistavad nad hinnata ainult seda, mida silm näeb ja lapse mõistus kinni võtab. Eesti rahva minevik, poliitiline elu, majanduslik omapära ja kultuurilised saavutused jäävad meie kasvavale noorsoole tundmatuks kui võõras maailm.

Pole ka imestada, kui olude sunnil lapsed õpivad puudulikult kõnelema emakeelt, ei mõista tihti vanemate inimeste juttu ja jäävad ükskõikseks ning võõraks meie kodumaa ja rahva huvidele. Aeg jõuab kiiresti edasi, elu seab ette uusi tingimusi ja kui teatavaid radikaalseid samme eesti rahvusliku kultuuri säilitamiseks ette ei võeta, on karta hädadohtu paljudele eesti perekondadele. - jäljeta kaduda maailma rahvaste hulka.

Eesti rahvas on kodumaal tuhandeid aastaid eksisteerinud. Ta on loonud kaunima kõlaga emakeele ja asendamatu kultuurilisi väärtusi, ta on saavutanud riikliku iseseisvuse ning elanud omal maal iseseisvuse ajal õnnelikult ja vabalt.

Ei ole mõeldav, et see rahvas nii kergesti üldiselt kaob ja mälestus temast jääks püsima ainult ajalooramatute kolletavil lehekülgedel. Ükski iseseisev kultuurirahvas ei kao iseenesest, kui rahva hinges püsib usk õigustesse ja tahe võidelda selle eest. Juba ajaloolistel aegadel oli eesti rahvas oma iseloomult varustatud võimetega, mis soodustasid teda võitlema ja vastu panema välisetele survetele. Meie usume ka nüüd, et eesti rahvas suudab end jälle vabaks võidelda ja

läheb helgemale tulevikule vastu. Kuid ilma kõordineerimata tegevuseta ja kindla sihita ei jõuta edasi. Meie teame, eesti kasvav noorus on meie lootus, ta on eesti rahvusliku elu ülesehitaja ja edasikandja.

Aga selleks, et meie noorus võiks jätkata seda tööd, mida meie esivanemad on teinud, peab kogu meie ühiskond kaasa aitama, lastevanemad, seltskonnategelased, riigimehed j. t., kõik peavad käed külge panema. Ainult ühisel jõul tegutsedes saame raskustest üle ning saavutame edu. Eesti kirikud, seltskondlikud, skautlikud ja teised noorte organisatsioonid oma kultuuriliste üritustega, teaduslikud seltsid, spordiringid ja muud eesti kultuurilised ettevõtted ühes eesti täienduskoollidega, - need on rahvusliku tegevuse keskused, mis meie inimesi ühendavad, kaduda ei lase ja emakeele au sees hoiavad.

On suure väärtusega, kui eesti kirjandus rohkem taotleks eesti kasvatusküsimusi ja eesti rahvuskultuuri edendamise võimalusi, ühenduses eestluse alalhoidmise probleemidega.

Sellest lähtudes on kõikide meie välis-eestlaste kohus, eesti rahvuse säilitamise heaks teatavat toetust anda, kuid mitte ainult moraalselt vaid ka aineliselt.

Suurim mõju on eesti kodul - valitsegu seal puhas eesti meel ja kõlaga kaunis eesti keel! Kui meie vanem põlv annab eeskuju, tulevad temaga kaasa ka noored. Sellega kindlustame oma kodumaale ja rahvale eestimeelse tulevase põlve ja rahvuskultuurilised alused. Eesti rahvuslik omapära ja kultuur elab siis edasi meie ühiskonnas ja välis-eestlaste perekondades.

Voldemar Päts.

MÖTTEID KODUSEST KASVATUSEST.

„Ajad muutuvad ja meie ühes aegadega!” Aga ma lisaksin sellele kohe juurde: ühes nimetatud muutustega muutuvad ka meie kohustused, s.o. kohustused iseenele, oma laste ja ühiskonna, täpsemalt oma rahva vastu.

Kui ma alljärgnevalt avaldan oma mõtteid laste koduse kasvatuses, siis jätan ma kõrvale selle küsimuse puht-teoreetilise arutelu ja püüan peatuda mõningate mõttekäikude juures, mis minu arvates on sedavõrd olulised, et nendele pöörata tähelepanu, mõelda nende üle ja teha neist mõtteist kokkuvõtteid.

Me elame käesoleval ajal oma uutes asukohtades üle laia maailma, meie juured on lahti kistud kodumullast ja me püüame kinnitada neid uude mulda kõigi meil kasutada olevate vahenditega. See toiming ei ole nii kerge ega lihtne, kui see esialgu näib, vaid ümberasumine häirib peagu kõigi ümberasujate hingelist tasakaalu, ühel vähemal, teisel rohkemal määral. Maailma üks kuulsamaid psühhiaatrikuid, Sveitsi teadlane Carl Jung, keda loetakse moodsa inimes murede-vaevade parimate tundjate hulka, väidab, et isegi ameeriklased ei ole oma alateadvuses veel täiuslikult kodus oma kättevõidetud maal. See asjaolu loob neis pingsaid olukordi ja toob kaasa tasakaalutust. Aga halvem on ju siis olukord eurooplastega, kes hilisemal ajal on asunud Ameerika mandrile. Jungi arvates võivad ümberasujate pinged ja häired avalduda ka teise ja kolmanda generatsiooni juures.

Minu arvates on väga oluline meil seda hingeteadlaste arvamust teada. See asjaolu peaks viima meid mõttele, et tugevdada perekonnasidemeid, süvendada kokkuhoiutunnet vanemate ja laste, õdede-vendade vahel, et seiksaksid lähedal inimesed, kellelt saada moraal-

set tuge ja kellele saaks end välja puista-
ta, sest psühholoogid peavad hingeliste kok-
kuvarisemiste üheks tähtsamaks põhjuseks se-
da, et praegusaja inimesel ei ole võimalust
end nii-ütelda tühjaks kõnelda ja vabaneda
ülejätkäivast pingest. Õnnelikus perekonnas
tekib harva üleliia neurootilisi, väga harva
aga psühhopaatilisi nähtusi. Seega siis sei-
saks koduse kasvatuse probleemide hulgas
esimesel kohal nõue: loogem harmooniline õhk-
kond meie kodudes.

Ekspiarvamuste ärahoidmiseks lisan kohe
juurde, et harmoonia ei tähenda seda, et kel-
lelgi ei pea olema eriarvamusi ega erisoove.
Ei, need on olemas ja peavadki olema; see
on loomulik. Kuid ühe eriarvamus ei tohi sur-
mata teise oma ja alavääristada kolmanda ar-
vamust: kui perekonnas valitseb üksteise ræ-
pekteerimine, siis kulgeb säärase perekonna
liikmete elu vaimutervishoidlikust seisuk-
hast vaadatuna ilma raskemate häireteta.

Elanud nüüd juba mitu aastat Ameerika
mandril ja jälginud, niipalju kui võimalik,
selle maa mentaliteeti, on mulle selgeks
saanud, et ameeriklased ja kanadlased hinda-
vad ja soovivad anda oma lastele ainult prak-
tilist haridust, mida saab kasutada jalamaid
ja vahenditult, ning nimetavad „kasutuks“ kõi-
ke seda, mida ei saa otsemaid rakendada ega
dollareid sisse tooma panna. Ometi on aga
maailmas seni kõige kõrgem ja väärtuslikum
saavutatud just ideede näol enne, kui neid
ideid on rakendatud ja ka vaatamata sellele,
kas ühest ideest üldse kasu saab või mitte.
Ja ilma nende intellektuaalsete saavutuste-
ta ei oleks ju praktiliste teaduste kasuta-
jail midagi rakendada. Õnneks on ka siin maal
viimasel ajal kaalu saamas teissugune suhtu-
mine küsimusse. Näiteks ütles käesoleva s.o.
1958. a. juulis Toronto ülikooli juhtimä hak-
kav president Claude T. Bisell selle mõtte

segete sõnadega välja oma sõnavõtus ajakirjandusele ja hoiatas selle eest, et ülikooli ülesandeid ja eesmärki ei nähtaks „moonutatult“, s.t. ei tohi nõuda, et ülikool peaks kõrvale jätma humanitaar- ja sotsiaalteadused ning arvestama puhtal kujul vaid rakendusteadusi.

Ka olen jõudnud arusaamisele, et siit mandri rahvas oma läbilöökelises osas seab elu peamiseks eesmärgiks „rahategemise“ (making money) ja inimesed ei vaata rahale mitte kui vahendile, mille abil me saavutame kõrgemaid väärtusi. Rahategemine ei tohi saada elu eesmärgiks, sest raha eest ei saa siiski kõike, mida inimene tahab, näit. kehalist ja vaimset tervist, vaimuandeid, tarkust jne.

See mentaliteet on kõvasti mõjutanud ka meid, uustulnukaid siin maal. See on ilmnunud väga sageli meie mitmesugustes eluavaldustes, aga eriti selgeks sai see mulle A.P artikli kaudu (Meie Elu nr. 2, 1958) „Kas haridus on vajalik“. A.P. küsitles kolme algkoolilaste laste isa lastele hariduse andmise suhtes ja kõik kolm isa ütlesid, et nad oma lapsi ülikooli ei pane, vaid panevad nad tööle, kus nad teenivad raha ja saavutavad kõik, mida tahavad. Ma püüdsin kujutleda, mis see „kõik“ on, mida nad tahavad. Ma ei saanud muud järeldust teha, et see „kõik“ tähendab vaid majanduslikke hüvesid, mida siin maal on külluses olemas ja mis väga energiliselt otsivad ostjaid-omanikke: majad uhkete kui mitte luksuslike sisseseadetega, autod samuti eriseadmete ja erikulutustega, TV, Hi-Fi, kõnelemata rõivastest, ehetest jne. Ma ei alahinda sugugi majanduslikku jõukust ega suhtu negatiivselt tehnikasaavutuste kasutamisse meie elus. Aga need ei tohi saada meie elu ainsaks eesmärgiks, mille kasutamisel me muutume ülimuga-vaiks ning unustame, et elul on olemas veel teine pool, s.o. elu vaimne pool. Ma ei mõtle mitte, et iga eestlane peab tingimata saat-

ma kõik oma lapsed ülikooli, vaid siin on oluline just see, miks ta ei saada lapsi ülikooli, s. t. oluline on lapsevanema suhtumine eluküsimustesse enestesse sügavamas mõttes - tema vaimulaad.

Loodus ja elu ise ei salli seda, et inimene muutub ühekülgseks. Inimese loomus on aga küll säärane, et ta tikub vägisi unustama möödumise, eriti kuldse kesktee ja suundub ühte äärmusse. Aga looduse, sellega ka inimese kohta kehtivad oma kindlad seadused, mida meie ei tohi unustada ega rikkuda. Inimene võib küll ignoreerida ja muuta endatehtud seadusi, aga mitte looduse seadusi. Kui ta seda siiski teeb, siis järgneb sellele karistus looduse poolt - kas varem või hiljem.

Tegelikult peame arvestama seda, et lapsed on kodu peegel: nii kuidas vanemad suhtuvad elusse ja elunähtustesse, samaselt talitavad lapsed. Kui vanemal näit. puuduvad igasugused ideaalid, puuduvad need ka lastel; kui vanemad põlastavad humanitaarteadusi ja hindavad ülekõige raha ja selle abil saavutatavaid esemeid, teevad seda ka lapsed. On tösi, et laps iseenesest juba ei taha veel raskusi kanda ega õppida, vaid teda tuleb ohutada õppima, ka sundida, kui see on vajalik. Kui vanemad seda ei tee ja kool ei ole ka suuteline seda tegema, siis on tagajärjed koolitöös kurvad, nagu me seda võime tähele panna siin mandril. Aga süüdi ei ole lapsed, vaid vanemad, täpsemalt; see ühiskond, kust lapsed on pärit.

Ma arvan end talitavat õigesti, kui palun vanemaid kasvatada lastes möödumust ja hoida neid sattumast mingisse äärmusse, et nende vaimulaad-mentaliteet ei looks ebajumalaid, millede kokkuvarisemine hilisemas eas võib kaasa tuua kokkuvarisemisi ka hingelisel ja vaimsel alal.

Jällegi toetun psühholoogidele, kes väidavad, et inimene taotleb täiseas seda, millest

ta unistas lapsena -kui need unistused lapse- ja nooreas on ainult maa küljes kinni, siis ei küündi ka täisea taotlused kõrgele. Lugesin kord ühe säärase mõtteavalduse: kui me 20-aastastena ei ole idealistid, vahest ka radikalistid, siis on meie südametega midagi kurrast ära; kui me 60-aastastena ei ole realistlikult praktilised, siis peab peas olema mingi viga Aga 20-aastane ei oska unistada, kui ta väikelapsena seda ei ole harjutanud, kuivanematega kõned-jutud ei ulatu oma ümbruse maistest asjadest kõrgemale-kaugemale. Nii kaebavad siin maal mõned eluvaatlejad, et noorusel ei ole unistusi-ideaale, noored on liiga küünilised, neile ei ole midagi püha, nad on enneaegu vanad ja nad ei oskagi olla noored ning nad ei oska hinnata teiste noorte või täiskasvanute unistuste ilu ja jõudu: nad ei oska olla noored. See nähtus on kindlasti ülimate materialistliku ellusuhtumise tulemus.

Siinkohal tahaksin ühtlasi rõhutada kasvatusteaduse põhitõde: laps õpib ennekõike eeskujust. Me ei pea unustama, et inimese alateadvuse kujunemine algab lapse sündimisega ja et laps võtab oma alateadvusse vastu kõik oma ümbrusest, head ja halba ning seda sel määral, kuidas talle seda igapäevases elus pakutakse. Vanemad ei arva õigesti, kui nad mõtlevad, et laps on alles väike ja ei saa aru millestki; vastupidi: - lapse alateadvus on kogu aja erk ja vastuvõtlik, ilma et teadvus seda kontrolliks. Kui siis vanema suust langeb märkus, et „mis see eesti keel õige ära ei ole, sellega ei saa ju midagi“, või et „raha on elus kõik“, siis jääb see lapse alateadvusse ja juhib tema mõtteid vahest terve eluaja. Mõtelgem siis ülalpool esitatud mõttekäigule, kui me nurisema, et lapsed ei taha eesti keelt kõnelda, et nad ei taha sõna kuulda, hakkavad vastu, kas me ise ei ole neile selleks oma käitumisega ja kõnelemisega ees-

kuju andnud. Ärgem süüdistagem lapsi - nemad vaid peegeldavad seda vaimu, mis valitseb nende kodus.

Sel puhul kanduvad mõtted kaugesse minevikku mei esivanemate juurde, kelle unistustest ei kadunud kunagi kujutlus vabast haritud eestlasest, kuigi see unistus vallutas mõtteid sügaval orjaajal, mis kestis sadu aastaid. Kui siis linakasvatamine omal põlul andis juba kokkuhoidliku elamise juures ülejääki, siis saadeti poeg, hiljem tütar, linna kooli -haridust saama. See oli unistuste tulemus ja me võime Uhked olla sellele, et need esimesed haritlased andsid meile „Kalevipoja“, eesti ajaloo, et mainida ainult paari tähtsamat. Nüüd aga, kus meil on raha suhteliselt tolle ajaga võrreldes küllaltki üle jäämas, unistab noor koos vanemaga vaid värvilisest TV-st või vähem olulisest asjast, mis teeb passiivseks keha ja viitsimatuks mõtlema aju.

Tegelikult ja õnneks on meil vabas maailmas käesoleval ajal väga palju eestlasi ülikoolides õppimas (viimaste andmete järgi ümarguselt 1000 eesti päritoluga üliõpilast), aga kuidas on lugu 10 või 15 aasta pärast, kui ülikooli astujad tulevad nendest perekondadest, kelle esindajad arvasid, et ilma ülikoolihariduseta saab kõik, mida tahad. Ma rõhutan veel kord, et tegelikult ei seisne küsimuse tähtsus mitte arvudes, vaid mentaliteedisellusuhetumises.

Me kõik nagu oleme tunnistajad sellele, et meie pererahva lapsed tikuvad muutuma oma kodudes väikesteks diktaatoriteks, kes käse-

inglise keelt ja 10-või 12-või 14-aastane poiss või tüdruk lahendab nende probleemid kas ärides või ametiasutustes, kus tuleb kõnelda pererahva keelt. See asjaolu tõstab kehe noore iseteadvust ja ta tikub selle tagajärjel muutuma ülbeks ning otsustab ja ajab asju juba omal käel. Siin ei ole küll muud võimalust olukorra parandamiseks, kui et vanemad oleksid koduste probleemide lahendamisel oma olemiselt juba kindlad ning autoriteetsed - noored selles eas tunnustavad kaunis kergesti autoriteeti ja probleemid lahenevad sel juhul rahulikult ja valudeta.

Nüüd ka rahvuslikust kasvatuses kodudes. Selle küsimuse puhul on isegi kuulda olnud arvamusi, et sellest küsimusest on üleliigagi kõneldud-kirjutatud. Aga siis kerkib kohe küsimus, et kas me peame siin vait jääma ja laskma minna asjadel nagu lähevad. Millise aine meie kodudes siis rahvusliku kasvatuses asemele paneme? Vaat' siin ongi väga oluline probleem üldse, mis põhilise tähtsusega: me ei tohi kunagi jätta lastes tühja kohta meie päritolu küsimuses, sest see koht ei jää tühjaks, vaid looduseseaduse põhjal täitub tühi koht alati millegagi. Kui nüüd see „miski“ osutub meile vastuvõetamatuks, siis on asjad halvasti, sest see „miski“ on juba kohal ja seda välja ajada ei jaksa ega jõua enam nii hõlpsasti. Kui lapse isa ega ema ei kõnele lapsega neist asjust, mis meid kui rahvust liigutavad, sütitavad, ergutavad ja meelt-mõistust avardavad, siis täidab laps oma mõtte-maailma ise sellega, mis ta hangib mujalt - koolist, tänavalt, mänguseltsilistelt, raamatust, filmidest jne., arvestamata seda, kas see on hea või halb. Siit järeldus: vanemad peavad lastega rohkem tegelema, selle kaudu istutatavad nad oma lastesse oma mõtteid, oma suhtumisi, oma vaateid ja tundeid, eeldades muidugi, et need on positiivsed nii inimsuse

kui ka rahvuse suhtes. Kui vanemad väikelas- tega nii ei talita, vaid hakkavad alles kooli- ealistelt lastelt või veel hiljemgi nõudma, et nad oleksid rahvuslikud, siis kujuneb olu- kord sääraseks, et see nõutud rahvuslikkus muutub noorele kaelaseotud raskuseks, millest tal ei ole rõõmu ja millest ta püüab vaid va- baneda.

Lugesin hiljuti Kanada kasvatussegitelaste murest selle kohta, et Kanadal puuduvad rah- vuskangelased, keda noorsoole eeskujuks sea- da, ja et kui neid ei ole, siis tuleb nad luua. Meie võime küll selles osas õnnelikud olla, sest meil, eestlastel, on rahvuslikke eeskuju- sid külluses: on riigimehi, teadusemehi, kir- janikke, luuletajaid, kunstnikke igalt alalt- ja ikka üle keskpäraste, täh. neid, kes igal ajal kannatavad võistluse välja vastavate alade rahvusvaheliste suurustega. Meil küll ei ole vaja rahvuskangelasi looma hakata, vaid nad on olemas, me vaid tikume neid unus- tama ja vahel isegi ... alahindama. Kui meie teeme endile ülesandeks kõnelda lastega paar kordagi nädalas sellel teemal, siis on ka teh- tud ilus töö.

Siin ongi veel üks liik meie uusi kohus- tusi muutunud olukorras. Kodumaal elades oli kodu selles mõttes katähtis, kuid mitte nii esmajärguliselt, sest seda tööd tehti iseseis- vuse ajal juba koolides õppetöö enesega, ka noorte org-ides. Kindlasti teevad seda tööd paguluses ka meie täiendus- ja pühapäevakoo- lid ning gaidide-skautide org-id. Siinkohal tahaksin tunnustust avaldada meie emadele- isadele, kes püüavad oma lastele väga palju anda - lasevad neid muusikat, laulu, rahvatant- su, baletti ja võimlemist õppida. Sellest mit- mekülgsest tegevusest osavõtmisega rakenda- takse noorte aktiivsus positiivselt. Aga see kõik ei asenda siiski kõnelusi-jutlemist- lugemist kodus rahvuslikel teemadel. Kodud

peavad selle ülesande omaks võtma, kui nad tahavad laste tulevikku suunamise eest valvel olla.

Ja eesti keel - see on meie rikkus, ilus, kõlav keel, rikas sõnavara ja vormide poolest. Hoidkem emakeel puhas ja au sees! Osata mitut keelt on haritud inimese tunnus. Ka selles osas hakkab meie pererahvas oma seisukohiti muutma ja hakatakse võõrkeelte õppimisest rohkem lugu pidama. Isegi Kanada parlamendi liikmeile korraldatakse praegu võõrkeelte kursusi. Siin maal on palju eri rahvusi, kellele igale kallis ta emakeel. Meie seisukoht on: iga keel on väärtus ja rikkus omaette ning püha seda keelt kõnelevale rahvale, me austame igat keelt sellega, et kõneldes üht keelt teeme seda korralikult ja puhtalt. On loomulik, et me kõneleme ka emakeelt puhtalt ja korrektselt.

Tavaliselt püütakse mitmesuguste väärnähutuste puhul põhjusi otsida ikka mujalt ja kõige vähem enda juurest - see on päris inimlikult mõistatav. Aga sellele vaatamata on õige, et peaksime talitama vastu pidi: tehkem kokkuvõtteid selle kohta, kas oleme teinud omalt poolt kõik võimalikku, laste kasvatamisel. Minu südamest tulev soov on, et need read langeksid lugejate südames soodsale pinnasele ja leiaksid ka kohest rakendamist.

Minult võidakse nüüd küsida: kust võetakse selleks kõigeks aeg?

Koduvaimu, perekonnaliikmete kooshoidmise ja vastastikuse moraalse toetamise tahte ja soovi kasvutamise jaoks ei ole vaja erilist aega reserveerida - see probleem tuleb läbi mõelda, selgeks teha ning selle kohaselt käituda. Edasi - kui lastele on antud elu, siis tuleb neile anda ka kasvatus. Positiivselt kõnelda emakeelest, oma rahvusest, tema saavutustest ja kaaseestlastest ei võta rohkem aega kui vahest nagu harjumuseks saanud kahtlew ja alahindavgi kõnelemine neistsamust

asjust. Lastele lugemine, nendega jutlemine rahvuslikel teemadel, selleks materjali hankimine, enda täiendamine, keele õpetamine jne. nõuab aega. Selle aja peab leidma. Aega tuleb kasutada nagu rahagi eelarve järgi, eriti kui aega on vähe. Tuleb vähem tähtis tegemata jätta: vahel TV vaatamata jätta, uhke sünnipäev lihtsamalt teha jne. - siin on kümneid võimalusi, ainult tahet peab olema ja selget arusaamist sellest, mis oluline, mis mitte. Näit. võib uue mööbli hankimist edasi lükata, laste kasvatamist aga mitte, see ei anna edasi lükata; kui me seda siiski teeme, siis võime kaotada lapsed võõrastele.

Siis veel: ei tasu kulutada liiga palju aega oma uue asukohamaa tavade ja kommete kritiseerimisele ning igasuguste varjukülgede kätteleidmisele. Olukord oma uuel asukohamaal tuleb küll endale selgeks teha ja selgitada ka, mis meil antud olukorras on võimalik teha, et end vähimate valudega sisse elada ja enesest palju kaotamata oma olukorra peremeheks tõusta. Sel juhul võiks juhtnööriks olla kord kunagi loetud mõte: hea loomus kogub nagu mesilane mett igasuguse rohu õielt, halb loomus aga imeb nagu ämblik mürki ka magusaini lõhnavast õiest.

Isiklikult olen veendunud, et eestlased, eriti eesti naised ja emad, teavad ja tunnevad instiktiivselt, mida neil on vaja teha ja kuidas kasvatada oma lapsi, et neist saaksid meie ja meie esivanemate head järglased. Ümberasumine, uued olukorrad, neisse sisseelamine, muutunud tööalad ja töötingimused - see kõik asetub täie õigusega esikohale ja nõudis viimaseil aastail vahest kogu kehalise ja vaimse energia. Ka avaldas suurt mõju ja teeb seda veel praegugi veel suure välise hiilgusega kaetud tehnika saavutuste kasutamise ja hõlpsuse külgetõmbejõud, mis ahvatles ruttu-ruttu kõike omama. Samuti

sattusime meie, Euroopast saabunud, senitundmata propaganda mõju alla, mis kasutab ära kõik inimhinge nõrkused ja püüab haarata oma valdusse inimese kogu tema olemisega.

Kuid aegamööda vabaneb meie rahva terve ja tugev eluinstinkt kõigist välispidiseist, üleearuseist ja meelitavaist võludest ning omab taas õige ellusuhtumise. Minu ülalpool esitatud read, mõnesti vahest tugevasti reljefsed, aga kantud ainult heast tahtest ja soovist juhtida tähelepamu olulistele asjaluudele, tahaksid kiirustada ja julgustada eneseleldmist, et oleksime need, kes me oleme loomu poolest. Kui omame ja näitame oma loomulikkude nägu, siis oleme tugevad ja vabad. Tänapäeval nii levinenud neurootilistest haigusnähtustest.

Helene Johani.

ÜHEKSA AASTAT EESTI TÄIENDUSKOOLI TORONTOS.

Kus iganes eestlased vabas maailmas ka ei asuks, kõikjal on elutahtelised eesti rahvusgrupid püüdnud jätkata emakeelse hariduse võimaldamist oma lastele. Rohkearvulise eestlaste ümberasumisega Kanadasse kujunes Toronto üheks suurimaks eestlaste keskuseks. Ka siin tekkis vajadus emakeelse kooli järele. Heites pilgu täienduskooli asutamisele Torontos, siis annab selleks kõige selgema pildi Kanada ingliskeelses ajalehes „The Lutheran in Canada“ eestikeelse lehekülje 1949. a. detsembrikuu numbris pr. Ellen Martens'ilt poolt kirjutatud artikkel „Emakeelse hariduse esimesi samme Torontos“. Siit loeme muuhulgas järgmist:

„Esimeseks tegelikuks sammuks rahvusli-

ku kasvatuse suunas Kanadas oli emakeelse pühapäevakooli asutamine, millele nüüd on liitunud täienduskool.

Pastor O. Puhm'ianergilisel eestvõttel ja õpetjate lahkkel kaasabil võis õppetöö nimetatud koolis alata 24. oktoobril k.a. Õppetöö on igal esmaspäeval kell 6-8 õhtul. Õppeaineks eesti keel, ajalugu ja maateadus."

Edasi loeme veel, et koolis töötasid õpetajatena pr. Ellen Martens, prl. Heljo Nurm ja hr. Endel Loo, kelledele hiljem lisaks rakendusid tööle ajaloolane prl. Klaudia Voiko ja pr. Aurelie Soo. Õpilaste arv ulatus üle kolmekümne. Kooliruumideks kasutati St. John'i kiriku kõrvalruume Concordi tänaval.

Algus oli tehtud. Ajal, millal oleme väikesete üksustena laiali pillatud vööraste rahvaste hulka, kus meie emakeelt on varitsemas suurim hädaoht kui kunagi varem, tuleb seda esimest sammu kõrgelt hinnata. Kui unustame oma keele ja ajaloo, oleme kadunud lapsed oma rahvale. Meie ag ei taha kaduda. Meie kõikide suurimaks sooviks ja igatsuseks on näha Eestit jälle vabana ja aidata tublide eestlastena kaasa oma kodu ülesehitamisel.

Selles vaimus alustas täienduskool oma tööd ja on seda ka jatkanud.

Et võimaldada täienduskoolile edaspidist arengut ja laiemale alusele minekut, palus Toronto Ev. Luteri kogudus Toronto Eesti Seltsi-kool oma haldusele võtta. See ka toimus ja 1950. a. sügisel alustas kool õppetööd juba Toronto Eesti Seltsi Täienduskoolina uutes ruumides Huroni tänava koolimajas. Kooli esimeseks juhatajaks oli pr. E. Martens.

Siit peale algas kooli areng. Rakendusid tööle mitmed uued õpetajad ja õpilaste arv ületas mõne aastaga kaheksa piiri, saates ellu 1953. a. kevadel oma esimese lennu - 13 õpilast.

1953. a. sügisel asus koolijuhataja kohale

hr. Henn Ründva. Lisaks Huroni tänava koolimajale õnnestus kooli kasutusse saada ruume ka Ferni tänava koolimajas, liites nüüd täienduskooliga ka Lääne-Torontos, seni erakorterrites pr. Johani, pr. Leivat'i ja hr. Korp'i juhatusel töötanud õpperühmad. Õpperühmad töötasid veel Ida- ja Põhja-Torontos hr. O. Paas'i ja hr. L. Luide juhatusel. Kooli juurde asutati ka järelklass täienduskooli lõpetanud eesti noortele.

Alates 1956. a. sügisest töötab kool Eglintoni tänava koolimajas ning käesoleva aasta sügisel õnnestus kooli lääneosale ruumid saada Keele tänava koolimajja. Koolijuhatajaks on V. Lenk ja õpetajatena töötavad E. Kahro, E. Komi, H. Leivat, H. Viires, prof. V. Päts, L. Luide ja G. Iltal. Täienduskoolis õpib käesoleval aastal 253 õpilast ja õppetöö toimub kahel öhtul, neljapäeviti Eglintoni tänava ja reedeti Keele tänava koolimajas. Õpilased on jagatud klassidesse teadmiste alusel ja praegu töötame kolmeteistkümnega klassiga. Viimastel aastatel on õpilaste arv nooremates klassides pidevalt tõusnud, nii alustas käesoleval õppeaastal esimeses klassis 61 õpilast. Õpperaamatuteks kasutame esimestes klassides H. Rajamaa „Aabitsat“ ja „Vikerkaart“, vanemates klassides H. Jänes'e „Meie emakeel“ I ja II osa, kuna aga sobiv lugemisraamat puudub. Ootame igatsusega H. Rajamaa lugemiku ilmumist. Kuna koolil on oma paljundusmasin, siis saame seda kasutades tunduvalt õppetöö edukust tõsta. Nii koostas prof. V. Päts lühikokkuvõtte eesti ajaloo kohta ja see on vanemates klassides kasutamisel õpperaamatuna. Samuti kasutame emakeele tundides pr. E. Komi poolt koostatud lühikokkuvõtet eesti kirjandusloost. Kodumaatundmise tunde aitavad veel elustada lehekesed maakonna- ja linnavappidega, rahvarõivastega ja maakaartidega. Neid laseme õpilastel vär-

vida ja maakaartidele linnade, jõgede, järvede jne. nimed peale kirjutada. Koolile on õppevahendeiks veel muretsetud suured Eesti seinakaardid. Need asetame tundide alguseks igas klassis seinale ja sümboolselt see tähendab, et viibime Eestis ja selle koolis. Praegu on meil käsil ka Eesti maateaduse kohta lühikokkuvõtte koostamine koos vastavate kaartidega. Ka kooli valguspildiaparaati kasutades saame kodumaatundmise tunde elavamaks muuta.

Suurt muret tekitab aga täienduskooli lõpetanud noorte küsimus, kes juba n.ö. ellu on astunud. Oleme püüdnud neid järelklassiks kokku tuua ja loengute näol endist õppetööd jätkata, kuid paistab, et noortel huvi sellelaadiliseks tegevuseks puudub. Oleme võtnud nüüd kavas huviringide moodustamise, et noored ise saaksid vastavalt oma huvialale tegevusse rakenduda. Kavas on eesti keele ja kirjanduse-, kunsti- (maalimine ja kunstiajalugu), käsitöö- (tüdrukutele õmblemine, poistele puu- või nahatöö), keetmise-, pillimuusika- jne. ringide moodustamine. Noortele küsimusi esitades, et leida, mis neid kõige rohkem võiks huvitada, selgus, et moodne tantsimine pakub kõigile suurimat huvi, kuid siiski esitati soove ka matemaatikaringi moodustamiseks. Neid soove arvestes võttes ongi meil kavas ka noortele omavaheliste koosviibimiste korraldamine nn. tutvumisõhtute näol.

Suurimaks mureks ja takistuseks koolitöö edukamaks läbiviimiseks on olnud ruumide küsimus. Siinjuures tuleb tõsiselt tänu ja lugupidamist avaldada pastor O. Pello'le, arvestades tema suuri teeneid koolile ruumide muretsemisel. Pastor O. Pello energilise ja kaaluka tegevuse tõttu on koolis olnud võimalus oma senist tööd takistamatult jätkata. Samuti ei saa märkimata jätta lastevanemate suurt huvi ja kaasabi kooli aren-

gus. Laste suur arv koolis tõendab, et veel pole kustunud see leek, mis meie hinges leitis, kui lahkusime oma kodumaalt, vaid see leek püsib ja valgustab ka meie järeltulevatele põlvele teed tagasi taasvabastatud Kodumaale.

Valdek Lenk.

KIRIKLIKUST LASTE- JA NOORTETÖÖST.

Vahel esitatakse meile ülesandeid, mida peame pikemata lahendama. Nii valiti allakirjutanu oktoobris 1948 vastasutatud Toronto Peetri koguduse õpetajaks. Tol ajal elutses Torontos umbes 150 kaasmaalast. Kohaliku St. Johni luteriusu koguduse heatahtlikul kaasabil võimaldati „Eesti Selts Edule“ kokkutulekuiks kiriku saali tasuta kasutamine ja meie kogudusele kirik jumalateenistuste pidamiseks pühapäeva pärastlõunati, esialgu üle 2 nädala - ja samal ajal kõrvalruumid laste- ja noortetööks.

Seega oli esimine samm astutud ja loodud alus hilisemaks arenguks, mil tuhandeid kaasmaalasi saabus Kanadasse - eriti aastail 1950, 1951, 1952. Väikesest grupist võrsus tugev ja elujõuline kogudus (momendil üle 3900 hinge). Oma koostiselt on kogudus väga noor. Näiteks kuulub kogudusse lapsed-noori 1-25. eluaastani ligemale 1400. Keskmiseks sündivuseks aastas 80 last - möödunud aastal 96. Sündivus ületab surevuse 5-6 kordselt.

Jõulusid 1948 loeme oma laste- ja noortetööalguseks. Korraldasime siis esimese jõulupuu ettekannetega 20 lapsele. Jaanuaris 1949 startisime pühapäevakooliga. 16 last kahes rühmas - kevadeks oli neid juba 50. Sügisel, oktoobris, asutasime kiriku juurde

Toronto Eesti Täienduskooli, mille palusin, laiemal baasise loomiseks, Toronto Eesti Salt-sil (end. Edu) oma hooldusse võtta, juunis 1950.

Nii seisime fakti ees, et sajad eesti lapsed vajasid usulist (Kanada koolides puudub usuõpetus) ja elementaarset emakeelset haridust. Olin varem tegutsenud pedagoogina. Usuõpetajana gümnaasiumeis ja algkooli juhatajana. Püüdsin leida pühapäevakoolile ja leerieelsete rühmale pedagoogilise eelharidusega ja kutsuga õpetajaid. Minu paljud üleskutsed kandsid vähe vilja. Meie praegusest õppejõudude koosseisust (arvult 12 + õpetaja) on kutselisi ainult kolm. Südame kutse ja aastaid praksist on ka neile annud küllaldase vilumuse. Ise oleme väljakoolitanud 3 noort abijõududeks, kes said oma eelteadmised pühapäevakoolist ja leerieelsete rühmast. Olen südamest tänulik tublidele kolleegidele, kes oma aega ja hoolt on pühendanud meie noortele, igasuguse materiaalse hüvitusega. Mitte sõnad, vaid teod on selle kinnituseks.

Uustulnukate esimised sammud Kanadas ei olnud kaugeltki kerged., „Sillapea“ loojail oli vahel ränki raskusi ja probleeme. Eestlane oma töökuse, hooli ja aususega oli siin veel vähe tuntud. Eriti lastega peredel oli väga vaevaline leida ulualust. Tihtigi oldi kokkusurutud ühteainsasse ruumi ja maksti hingehinda. Võõras mentaliteet, keeleoskamatus, mure iseendi ja kodumaa saatuse pärast rõhus painajana inimeste meeli ja südant. Tuleb au anda neile vanemale, kes kehalisest ja vaimsest suruti- sest hoolimata omasid jaksu ja hoolt tuua oma lapsi kauge maa tagantki pühapäevakooli. Terve hulk meie rahva liikmeid on osutanud katsumiste tules puhtaks kullaks. Neile tugineb meie usuline ja rahvuslik töö.

Juba algusest peale seadsime endile ülesandeks - ühendada harmooniliselt usulist ja rahvuslikku kasvadust. Tänapäeval, kriitilisel ajastul, pole meil üksi maadlemist iseendiga, vaid „valitsuste ja võimudega, selle pimeduse maailma walitsejatega.” (Efes.6,12.) Meil tuleb teritada vaimumööka ja seista saatana kavalate rünnakute vastu. See on vaimne rinne, mille eesliinil me seisame, me raskelt proovitud rahvas. Selleks võitluseks peame oma noori varustama usu kilbiga ja rahvusliku soomusrüüga. Iga korraliku kristlase pühaks kohustuseks on - austada oma vanemaid, rahvust, kodumaad, kultuurilisi väärtusi ja pärimusi. Kui me need Jumala poolt antud eeldused ära salgame, on meie usk poolik. Aga samuti on poolik rahvuse kultus ilma kõrgema, kandva usuta. Me ei võitle üksi vaba kodumaa, vaid vaba inimkonna eest.

Oleme püüdnud kristlikku noorte-tööd teha õpilastele omaseks ja armsaks. Mitte väline sundus ei too lapsi emakeelsesse kirikusse, vaid rõõm ja meeldivad mälestused huvitavalt veedetud tunnist. Kohalik mõju ja keel surub kõvasti peale. Pole lihtne murda sisse lapse ajju ja südamesse emakeelse Jumala sõnaga. Oleme rakendanud mitmekesiseid sobivaid võtteid, et serveerida magustoiduna usulist materjali - ja näib, et see on teataval määral õnnestunud. Sageli on lapsed väikesteks misjonärideks, kes pühapäeva hommikuti ei anna rahu vanemaile enne, kui nad tulevad kirikusse.

Peajoontes jaguneb meie laste- ja noortetöö: pühapäevakool, leerieelsed, leerieelsed ja leerijärgsed noored.

Pühapäevakool. Hetkel nimekirjas üle 160 lapse. Regulaarselt käib kohal ca 100. Õppetöö toimub igal pühapäeval, samaaegselt jumalateenistusega kirikus, s.c. kell 11 hom-

mikul. Lapsed on vanuse järgi (2-12 a.) jaotatud 8-sse rühma:
I 2-3, II 4, III 5, IV 6, V 7, VI 8, VII 9-10, VIII 11-12.

Lastekoori harjutus on juba pühapäeva hommikuti kella 10-st. Õpetame vaimulikke, isamaalikke ja päevakohaseid (näit. emapäeva) laule. Laulul ja mängul on tähtis osa meie kasvatustöös. Lauldes ja mängides õpivad lapsed emakeelseid tekste, distsipliini ja ühisvaimu. Peetri koguduse lastekoor on oma tasemelt selle mandri üks parimaid eesti lastekoore. Esinetakse jumalateenistustel, äktustel, jõulupuul, lõpppeol, väljasõitudel vabas looduses jne.

Pühapäevakooli tund algab ühise laulu ja palvega. Loetakse vastava pühapäeva kirjakoht ja jagunetakse hiljem rühmadeks. Grupid juhivad annavad lastele lisaseletusi ja kontrollivad teadmisi. Suur puudus, eriti nooremal rühmal, on õpikuist. Piiblitlugude trükk on läbimüüdud. Kiriku keskus pole kahjuks seni uut jõudnud organiseerida. Vanemad rühmad (alates 7.aastastega) kasutavad lugemiseks Uut Testamenti (viimane trükk korralikus eesti keeles on küllaltki odav).

Kolme esimese rühma lastel on kõigil nimelised vihikud värvimiseks ja joonistamiseks. Paar korda kuus lõigatakse, kleebitakse ja rebitakse pilte, mis on ühenduses tunnis õpitud piiblilooga. Vastava materjali tellime kohalikust luteriusu keskusest. 6-aastased kasutavad värvipliiatseid ja kleepimismaterjale ainult erakorraliselt (enne jõulu- ja ülestõusmispühi jne). Pühapäevakooli tunni pikkuseks on tavaline tund. Tunni lõpetame laulu, palve- ja õnnistussõnadega. Hiljem järgnevad ringmängud (45 minutit).

Pühapäevakooli töö naelteks on pühad ja

tähtpäevad, eriti jõulud. Oleme koostanud al-
gupäraseid ja ainetel jõulunäidendeid, ise-
gi ühe jõulumüsteeriumi, mille ettendasime
kirikus. Näidendeis harilikult rakendame
hulk tegelasi, et anda paljudele võimalusi
etteasteks. Tavaliselt 40-50. Inglise, hald-
jad, lumehelbed, päkapikud, tuulepoisid...
oravad, jänküd, rebased, karud... linnud -
tantsisklevad, hüplevad, tuiskavad ning tam-
muvad laval ja loovad elevust nooresse pub-
likkusse. Lisaks laulukoorile on meil rütm-
pillide orkester - tamburiinide, klöbististe,
kröbististe, nuiakeste ja muuga. See meeldib
eriliselt, nii lastele kui vanemaile. Valmis-
tudes suuremateks lavastusteks ja ettekanne-
teks, ei jatku pühapäevadest, vaid proove
tuleb teostada nädala sees, mis nõuab vane-
mailt küllaltki aega ja head tahet pisikeste
kohale toomiseks. Näidendi kostüümid õmble-
vad emad ise ja tasuvad materjali omast tas-
kust.

- Jõulupuu suuresinemine meelitab kokku ar-
vuka pealtvaatajaskonna (800-1000). Sadade-
le mudilastele jagatakse jõuluvana poolt
kinkepakikesi. Teistest tähtpäevadest on
olulisemad: emadepäev, vabariigi aastapäev,
pühapäevakooli aastapäev, kooliaasta lõpp-
pidu ja väljasõit mai lõpus või juuni algul-
vabaõhu jumalateenistusega, sportlike mängu-
dega ja võistlustega auhindadele.

Õpilaste korralikkust ja hoolt märgitakse
ära kuld-, hõbe- ja siniste tähekestega vas-
tavatele tabelitele, mis on saalis üles ri-
putatud. Eriti kiiduväärseile õpilasile kin-
gitakse jõuludeks ja õppeaasta lõppedes ees-
tikeelseid raamatuid ja Uusi Testamente pü-
hendustega. Pühapäevakooli tegevuse vältel
(üle 9a.) on kooli nimekirjast (tänavune
kaasa arvatud) läbi käinud üle 600 lapse.
Leerieelsed. (13-15 a.) Leerieelsete noorte-
töö täidab tühimiku pühapäevakooli ja leeri
vahel. Valmistab noori ette leeriks ja taga-

des noorte kindlamat sidet emakeelse kirikuga. Loob vastukaalu murdeea noori peibutavatele välismõjudele, mis paljudele vanematele hiljem on valmistanud meelehärma, kuna lapsed on läinud kaotsi meie ühiskonnale ja sattunud halba seltskonda. Enamatel juhtudel on mõlemad vanemad töötanud ja jätnud lapsed tänava hoolde.

Leerieelsete rühm (nimekirjas 30 noort) töötab reede õhtuti kell 7-9,30. Alustame vaimulikult (45 minutit). Käsiraamatuiks Katekismus ja Uus Testament. Järgneb (vaheldumisi üle reede) koorilaul, võimlemine, käsitöö (eestimustriline), usulisi ja kultuurfilme, ühismänge, pallimänge, isetegevust jne.

Leerieelsetel on oma koor, mis esineb edukalt jumalateenistustel, aktustel, koosviibimistel, väljasõitudel jne. Noorte jumalateenistustel on leerieelsed kandvaks grupiks. Kahe ja poole tunni vältel, igal nädalal, saavad noored suhteliselt korraliku usulise ja rahvuskultuurilise ettevalmistuse ja võivad kujuneda väärtuslikeks liikmeiks meie ühiskonnale. Leerieelsetega oleme töötanud ligemale 7 aastat. Ümarguselt 100 noort on sellesse rühma kuulunud.

Leer. (16 - 18 a.) Leeri tullakse veel võrdlemisi üldiselt. Poiste osas on vahel emadel tegemist, et neid sinna meelitada. Aga kokku puutudes teiste noortega ja osa võttes leeritundidest, kus kuulatakse paljugi huvitavat ja seni tundmatut, kaob umbusk ja neist kujunevad usinad leeripoisid.

Leeritunnid toimuvad kord nädalas, reede õhtuti kella 8-10. Alustame jaanuaris, önnistame mais-juunis. Leeri ajal on leerilastele kirikus käimine kohustuslik. Selle kaudu õpitakse pühapäeva pühitsema, luterlikku jumalateenistuse liturgiat ja ka emakeelt. Leer on küllaltki lühikene, arvestades õpilaste puudulikke eelteadmisi ja eesti keeltki. Po-

le haruldane, et õpetajal tuleb salgitada sõnade tähendust ja õpetada mõningaid lugemagi. Noored võtavad väga aktiivselt tunnist osa. Kõigil on lauluraafud, katekismused ja uued testamendid kasutada. Tundi algame laulu ja palvega. Palvetame Meie Isa kõvahäälel - seft koos. Kontrollin puudujaid ja küsin. Korra peetakse hästi, vastused on võrdlemisi korrektsed. Õpitakse püüdlikult. Lauldakse innukalt vaimulikke laule ja palvetakse häbenematult. Näib, et tänapäeva noored armastavad rohkem kirikus käia kui eelmise generatsiooni. Vähemalt Peetri koguduses.

Kasutan leeritundides iga võimalust rahvuslikuks kasvatuseks. Usulist ainet käsitledes tõmban paralleelse eesti ajaloo ja Rõhutan vanemate ja kodumaa austamist. Isegi segaabilu probleem tuleb vaatluse alla. Ka poiste varajane suitsetamine ja tütarlaste värvimine. Muidugi tuleb seda kõike esitada küllaltki diplomaatiliselt, mitte oma asja ülekiites, et ei satutaks noortega kontra, seega kaotades mõjuvõime nende üle.

Leeride ühistunne on elav. Luuakse püsivaid sõprussidemeid, isegi abiellutakse. Ollakse ka hiljem leerioed-vennad. Kahe leerioe õnnetu surma puhul kandsid leerivennad nende põrmud kirikusse ja välja. Panid pärja ja asetasiid lehte leinakuulutuse ja viibisiid in corpore matusel. Leeri kaudu on tagasi võidetud eestlusele ja me kirikule mitmeid noori, kes hiljem on vägagi aktiivsed noortetegelased. Leeri õnnistamispäevaks kingin kõigile leerioopilastele pühendusega Uue Testamendi ja leerioõnnistuslehe Eesti maakaardi siluetiga risti märgi all.

Tänavuse leeriga kokku on leerikoolist läbi käinud 396 noort.

Leerijärgne töö. (19 - 25 a. vallalised). Pärast leeri on raske hoida noori regulaarselt

koos. Aktiivsemad noored on tegevuses skautluses, gaidluses, koolitöös, seltskondlikes organisatsioonides jne. Et ei lõtvuks sidemed kirikuga, korraldame noorte jumalateenistusi, teeõhtuid, väljasõite. Noorte jumalateenistustel esinevad noored ise. Peavad palveid, loevad pühakirja, laulavad ansambelis või solistina, ka instrumentaalsolistina. Noor kogudus tunnistab usutunnistust ja palvetab Meie Isa kõvahäälselt üheskoos. Asja oli küünlavalge jumalateenistus, kus kuus rahvarõivas (3 poissi ja 3 tüdrukut) jagasid altarilt saadud valgust teistele noortele. See oli meeldejääv jumalateenistus 400-le kirikulisele, enamus noored. Hiljem järgnes kirikusaalis koosviibimine 250 noore osavõtul. Noorte koosviibimisel istuma pidulikult lauas. Kuulame ettekandeid ja sõnavõtte ning teema ühislaulu. Tunni, poolteise pärast koristatakse laud ja algavad ringmängud (tihtigi rahvatantsu motiividel). Moodsaid tantsu kiriku ruumides ei harrastata ja selleks pole vajadustki. Lõbu ja rõõmu on selletagi küllalt.

Lõpetades olgu öeldud: Pühendades oma lastele ja noortele armastust, hoolt, kannatlikkust, mõistmist ja moodsamaid võtteid nende meele ja mõtte vallutamiseks, liidame neid lahutamatult oma kiriku ja rahvuse külge ja meie pagulasnoored ei lähe usule ega eestlusele kaetsi. Taevane Issand õnnistab alati vaimset tublidust ja püüdlikkust.

Oskar Puhm.

EESTI LASTE SUVIKODUDEST KANADAS.

Eesti laste suvikodudest võõrsil on kõigjal kujunenud tähtis tegur meie rahvuslikus kasvatus töös. Jälgides kirjutusi ajakirjanduses, võib küll nentida, et mured ja rõõmud

selle töö juures on sarnased, nii Rootsis, Saksamaal, Kanadas kui mujal. Ikka enam on jõutud arusaamisele, et suvikodudel on täita vastutusrikas ülesanne meie laste ja noorte igakülgse arenemises. Nii on laste suvikodud ka Kanadas kujunenud üheks tähtsaks lüliks eestilise õppe- ja kasvatustöö alal, eesti koolide ning skautliku kasvatustöö kõrval.

Kui esimestel aastatel oli siin parooliks: „Kõik lapsed suveks maale!“ ja agarad seltside liikmed ning lastevanemad tegid pingutusi, et lapsed saaksid suvekuumadest linnadest kosutavasse loodusse, siis vaevalt mõeldi rohkemat. Piisas sellest, kui leiti taluelamud majutamiseks ja hea perenaine toiduvalmistajaks. Suvikodusid juhtima piisas üksikute energiliste kasvatajate tööjõust, kus juures neile abiks võisid olla noored abikasvatajad.

Aja möödudes aga on leitud olevat vajalik laste füüsilise heaolu kõrval panna suuremat rõhku kasvatuslikule küljele üldse ja eestilisele kasvatusle eriti. Oleme leidnud palju vöörastavat uue maailma ellusuhtumises. N. n. vaba kasvatusle probleemidega tuleb küll igal eesti kodul kokku puütuda. Siin ongi suvikodude teine ja suurem ülesanne: õpetada meie lapsi hindama ja lugupidama neid kombeid, elureegleid ja töekspidamisi, mis eesti kodudes ja ühiskonnas olid endast mõistetavad. Sest eesti kodudest ja koolidest kaasa saadud kasvatus on teinud eestlasist väistlusvöimelised ja edukad liikmed igas ühiskonnas.

Kaks suuremat lastesuvikodu Kanadas töötab Löuna Ontarios: „Jöekäärü“ - Toronto läheduses ja „Seedrioru“ - Kicheneri, Hamiltoni, Londoni ja St. Catharine linnade keskel. Esimest juhü Toronto Eesti Naisselts, teist nimet. nelja linna org. esindajaist moodustatud sihtasutis.

„Jöekäärul“ stardib suvikodu tänavu kuenda-
dat suve oma ruumides ja oma maaalal; võib
aga tagasi vaadata juba 7-aastasele tegevu-
sele, kuna kaks eelnevat aastat töötati tei-
sal Eesti Seltsi Naissektsooni juhtimisel
selleks renditud talus.

1953.a.kevadel osteti Jöekäärul talu, 350
aakrit maad, millel seltskonna innukal kaas-
tööl, talgute korras, asuti ehitama laste su-
vikodu. Esimene suvelaager Jöekäärul avati
120 lapsega ja see töötas alul kaunis primi-
tiivsetes oludes. Toitlustamine toimus väljas,
puude all, puudus elektrivalgus ja lastel oli
ainsaks pesemisevõimaluseks jõgi.

Viie aastaga on esialgne plaan tunduvalt
muutunud. „Jöekäärul“ on nüüd avar söögisaal,
kolm korralikku elumaja ja kivist saun. Suvik-
odu on elektrifitseeritud ja osaliselt ju-
ba varustatud veevärgiga. Sinna viivad korras
teed, sääl on avar lipuväljak, spordiväljakud,
ilus liivarand suplemiseks ja n.n. Kose Park
jõe ääres puhketundide veetmiseks. Kikkali-
kult on väli- ja siseränge, kiikused ning sporditar-
beid. 1958.a.kevadeks saab suvikodu võ-
lavabaks. Suvikodu on avatud kaks kuud ja võ-
tab vastu 170 last.

Oma kodu kaunistamise ja ehitamise juures
aitavad kasvandikud tõhusalt kaasa. Ehitatakse
väiksemaid sildu, väravaid j.m. Kolme koda-
maise öunapuu keskele püstitasid noored möö-
dunud suvel suvikodu juhataja Robert Kreem
algatusel välikiriku. Kirikul on altar, karsel
ja ehtne kirikukell. Kirik õnnistati 14.
juulil õpetaja Puhmi poolt. Suve jooksul käi-
sid mitmed õpetajad „Jöekäärul“ jutlustamas.

Suvikodul on oma vorm: sinivalge lapiline
müts, valge särk suvikodu märgiga ja tumesi-
nised lühikesed püksid. Suvikodu märk on val-
mistatud Endel Loo kavandi järele ja kuju-
tab stiliseeritud kannelt, millel „keeltaks“
on kolm põhjamaist kuuske, asetatud käärulis-

te vete kohale. Suvikodu motoks on: „Eesti keele eesti meel.“ Kasvandikud veedavad enamiku oma ajast vabas õhus, ka on päevakavasse võetud palju skaudilaagrite tegevust. Seep. nimetataksegi suvikodu, selle tegevusperioodil suve-laagriks.

Jöekääru talu majandamisel, ostuvõla tasumisel ning suvikodu korraldamisel ja väljahitamisel, abistab Naisseltsi Suvekodu Nõukogu. Sellesse kuuluvad (peale Naisseltsi juhatuse) lastevanemate esindajad ja „Jöekääru“ krundiomanike esindajad. Viie aasta jooksul on müüdnud 145 suvituskrunti. Nii on kujunenud suvikodu ümber nägusate villadega eestlaste suvituskeskus.

Suvikodu töötab Kanada koolivalitsuse loal ja inspektsiooni nõuetele vastavalt. Koolivalitsus annab ka väikest toetust, majandusaruande põhjal, ca 2% kulutustest. Umbes 70% katavad lastevanemad osavõtumaksu näol, puuduv osa on läkunud kruntide müügist, pidude ja loteriide korraldamisest ning annetustest.

Suvelaagri tegevust juhivad suvikodu juhataja ja viis vilunud kasvatajat, kaasa arvatud muusikajuht ja ujumistreener. Toitlustajaks on hea ettevalmistusega perenaine koos seitse abilisega. Kasvandike hea tervise eest on valvel kutsega laagri-õde. Enne laagrisse tulekut läbivad kõik lapsed arsti kontrolli. Laste kohta peetakse terviselehte, neid kaalutakse laagrisse tulemise ja laagrist lahkumisel ning toidetakse 4 korda päevas. Kasvandikud on kindlustatud haiguse ja õnnetusjuhtumite vastu. Laagrisse võetakse lapsi 6-15. eluaastani. Töötatakse 6. gruppis: tüdrukud 6-8 aastani, n.n. tibupere, poisid 6-8a.-nirgipojad, tüdrukud 9-12a.-päikesekiired, poisid 9-12a.-laanepojad, tüdrukud 13-15 a. vanad kanad, poisid 13-15a.-metsavennad.

Tegevus laagris algab hommikul kell 8 äratussignaaliga. Kell 8.-8.15 toimub võim-

lamine; kell 8.15-8.45 pesemine, riietumine, voodite korraldamine; kell 8.45 -lipurivi, teated ja juhised laagri juhatajalt; kell 9 - 9.30-hommikusöök; 9.30-10.30 tareda koristamine, ümbruse koristamine; 10.30-11.30 laulutund; 11.30-13.00 ujumine ja mängud; 13.00-13.45 eine; 14.00-15.00 puhketund; 15.00-15.30 vaba aeg; 15.30-16.00 kerge eine; 16.00-18.45 sport, mängud, ujumine, matkad, rahvatantsud, sisetunnid. 18.45- lipulangetamine. 19.00-20.00 -öhtusöök. 20.00-21.30 võrkpall, kino, mängud. 21.30-lõpuvile. 22.00 - öhturahu. Laagris on kehtestatud kindlad eeskirjad ja kodukord. Suve jooksul inspekteerib laagrit Naisseltsi esinaine ja Suvekotu Nõukogu esimees.

Tegevust laagris püütakse kujundada vaheldusrikkaks ja lastele huvitavaks. Kõike tegevust läbib rahvuslik joon. Mängudesse, lauludesse on põimitud kodumaatundmist ja armastust kodu - Eesti vastu. Suve jooksul korraldatakse pidu, kus kasvandikud esitavad laule, mängu, rahvatantsu ja näidendeid; spordipäev, kus võistlused toimuvad kõikidel kergejõustiku aladel. Võisteldakse rändauhindadele, indiv. auhindadele ja diplomitele. Suvepidu ja spordipäev toovad alati kokku palju külalisi-pealtvaatajaid. Kaks korda nädalas toimuvad filmiõhtud. Näidatakse enamasti kultuurfilme kitsasfilmi aparaadiga, aga sekka ka lõbusaid lugusid. Filmiohtutele lisanduvad lõkke ja vestlusõhtud. Laagrit külastasid möödunud aastal mitmed instruktoriguümbrised, spordi ja rahvatantsu alalt. Nii tehti uudisena mativõimlemist ja mängiti jalgpalli. Matku tehti, jalgsi, ratastel ja autodega. Pikematest matkadest bussidega käidi möödunud aastal „Seedrioru“ suvikodus külas, käidi 120 miili (1 Kanada miil = 1609 m) kauguses Muskokas (eesti skautide residents), tehti laevasõit Muskoka järvedel ja käidi mitmel kor-

ral üheksa miili kaugusel asuva Simcoe järve ääres. Laager on omaette maailm. Laagris on oma kauplus, pank, ajaleht ja postkontor. Laagril on oma laul ja orkester.

Suvikodu peamiste sihtide - füüsilise kosumise ja rahvusliku kasvatusesga rööbiti pandi 1957. a. suvel rõhku sellele, et siduda meie noori rohkem ja kestvaamalt meie rahvuslike organisatsioonidega. Noorte laagris kasutati demokraatlikku põhimõtet mitmete allüksuste loomisel ja arvestati noorte seisukohti tegevuskavade koostamisel. Korraldati ankete, rakendati noorte omakohtuid. Üheks päevaks, nimetatud noorte omavalitsuse päevaks, anti kogu võim laagris noorte kätte. Suuremate laste gruppidele korraldati omavahelisi koosviibimisi tantsuga, kasvatajate valve all, millest maskeraadiõhtu kujunes eriti meeleolukaks.

Inglise keele tõrjumiseks korraldatakse võistlusi ja punktisüsteemi. Laagris on keelatud seerijad n.n. comic'ud. On kavatsus suvikodule muretseda oma helilindiaparatuur, eesti muusika ja eesti meele suuremaks propageerimiseks. Veel on kavas suplemisvõimaluste parandamine, spordiväljakute laiendamine, veevärgitööde läbiviimine, raamatukogu soetamine j.p.m. Lastevanematega peetakse ühendust lastevanemate koosolekute kaudu, et objektiivse kriitika ja konstruktiivsete ettepanekute kaudu teha suvikodu üha paremaks ja tõhusamaks.

„Jöekääru“ kroonikaraamatu lehtedelt vaatavad vastu meeleolukad pildid ja joonised, vaimukad kirjutised ja Kanada intensiivse päikese käes kolletama löönud ajalehtede väljalõiked. Need räägivad eesti tüdrukute ja poiste tegevusest ning saavutustest „Jöekäärul“. Need on tõendiks, et siin kasvab ihult ja hingelt terve eesti noorus.

Kõik „Jöekääru“ kohta öeldu kehtib suurelt osalt ka Seedrioru Suvikodu kohta. Sisu ja

siht on sama. Erinevusi on vahest selles, et Seedrioru on töötanud kaks aastat oma maaalal ja on veel väljaehitamisel. Ka Seedriorule eelnes kaks aastat suvikodu Hamiltoni lähedal üüritud ruumides.

Looduslikult väga kaunis seedritega paalistatud orus on juba valmis nägus söögisaal ja kaks elumaja. Suvikodu võtab vastu 70last. Kõik on ehitatud armastuse ja hoolega energiliste noortesõprade poolt. Laagri juhataja Liis Juske ütleb tunnustavaid sõnu sihtasutise juhtivatele isikutele, samuti väga tublile peremaisele ja emadele, kes kordamööda oma puhkuse ajal laagris abiks olid. Kasvatustlikus osas läbib ka Seedrioru tegevust tugev rahvuslik joon. Eesti keel hoitakse puhas. Ilusa ilmaga on mängudesse pöimitud eesti laulud ja rahvatantsud, vihmaste ilmadega tutvutakse eesti ajaloo, maateadusega ja kirjandusega. Kuna suvikodus viibib rohkesti gaidide ja skautide ja kuna juhataja on gaidjuht, siis valmistatakse ette ka järgukatsete rahvuslikku kava. 16-aastased noored rakendatakse salga-juhtideks.

Kui möödunud suvel tehti kahe suvikodu vahel vastastikke külaskäike: Jöekäärult käis rühm Seedrioru spordipäevadel ja Seedrioru kasvandikud käisid Jöekääru 5. aastapäeva pidustusil, sõlmiti südamlikke sidemeid kahe suvikodu vahel.

See on suur kasvatuslik töö, mida eesti suvikodudes Kanadas juba aastaid tehakse. Paljud meie noored on viibinud mitmeid suvesid laagris. Nad on säält viinud kaasa ilusaid mälestusi, mis on tõstnud nende rahvustunnet; nad on sõlminud jäävaid sõprus-sidemeid ja saanud vaimult rikkamaks. Jätkugu kasvatajail, lastevanemail ja eesti seltskonnal idealismi ning indu seda olulist tööd edasi viia!

Julie Härma-Paljak.

TÜÜDLIKEST EESTI NOORTEST KANADAS.

„Meie haritud noorus on meie aatompomm!“ ütles möödunud Vabariigi aastapäeva aktusekõnes Ignas Tormaküla. Tal oli seda tõeline õigus öelda, kuna aastate vältel on andekad Eesti noored äratanud siin üldist tähelepanu.

Tihti kirjutatakse Kanada suurima tiraažiga lehes kõnest hiilgavast keskkoolilõpetajast, kuid jäetakse märkimata rahvus. Harva on juurde lisatud, et vanemad tulid 6-7 aastat tagasi Rootsist või Saksamaalt... Paar aastat tagasi toodi Toronto parima keskkoolilõpetaja Jaan Kruusi pilt lehe esiküljel, kuid ei mainitud, et ta on eesti poiss. Meie eestlased, tunneme aga ka Kanada lehest, „omad“ ära, olgugi et nendel vahest nimigi on „ladinate eksituse tõttu“ muutunud inglisepärasmaks.

Läänud aastal kuulus terve rida eestlasi parimate gümnaasiumilõpetajate hulka. Ajalehed kirjutasid „tippudest“ Ille-Mai ja Aino Martens'ist. Ille-Mai oli ainuke lõpetaja Torontos, kes lõpetajatest sai kõigis 11 aines parimad hinned. Tema öde, Aino Martens sai 10 parimat hinnangut. Ödede Martens'ite puhul kirjutasid Toronto ajalehed pikalt ja meenisid ka nende elu Eestis. Mõlemad öed jätkasid ka õpinguid ülikoolis.

„The Montreal Star“ kirjutas 35 MacGill'i ülikooli stipendiaadist, kelle hinnangud üle 90%. Leht tõi esile aga 16-a Keto Soosaare, kes olla eriliselt andekas. Sama poiss võitis ka Inglismaalt I auhinna koolikirjandite võistlusel koos stipendiumiga. Gümnaasiumis olles sai Keto igal aastal rahalise autasu (scholarshipi) heade hinnete eest. Praegu õpib K. Soosaar inseneri-teaduskonnas.

Toronto lääne osas, kus elab rohkesti

eestlasi, oli 1956/57 ö-a. Runnymede gümnaasiumis 800 õpilast, neist 30 eestlast. Kõikide eestlaste hindakeskmine oli üle 70 %, neist kolm esikohta, mis on 60 % kogu kooli esikohtade arvust.

Ühe rahvuskaaslase arvestuse järele tulevat kanadalasil üks eriti andekas gümnaasiumi-lõpetaja iga 500.000, eestlasil aga 16.000 elaniku kohta.

Kanada keskkoolides ei paista eestlased välja ainult õppeadukusega, vaid ka spordis, muusikas, näitelaval jne.

Jarvise gümnaasiumis, kus õpib 2000 noort, on Urve Soopere kolm aastat järjest mänginud peaosi kooli näiteringi opereti einemistel, millele Toronto ajakirjandus on tähelepanu omistanud.

Meie Kanada eesti noored tõendavad meile samuti, et eestlased on muusikaandelised ja muusikaarmastajad. Umbes 65% 8-20 aastani siinsest noorusest võtab laulu-, klaveri-, viiuli- või muu muusikainstrumendi-tunde. Torontos toimuvad noorte muusikalise ande ja võimete näitamiseks n.n. Kiwanise võistlused. Igal aastal on neil võistlustel tulnud eestlasi esikohtadele. Läänud aastal oli Kiwanise klaverimängu-võistlusel 270 osavõtjat, nendest oli 10 eesti noort, kellest 7 tuli kohtadele. Eestlased võitsid 4 esikohta, 2 teist ja ühe kolmanda koha. Esikohad ja auhinnad saavutasid Tiina Palo, Ruth Voltre, Peeter-Jaan Kahro ja Merike Kahro. Aasta varem saavutas esikoha 5-aastane Ene Ratas.

Viiulimängu alal on Toronto konservatooriumis korduvalt auhindu ja stipendiume võitnud andekas Urve Soopere.

Kogu Toronto eestlaskond tunneb populaarseid vennakseid Ants ja Mati Sulevit, kes õpivad praegu gümnaasiumi lõpuklassides, kuid oma orkestriga tihti esinevad eesti üritusil. Ants ja Mati käsitlevad virtuoos-

likult peaaegu kõiki muusikainstrumente. Keele tänava algkoolis, kus asub ka eesti täienduskool, on välja pandud parimad õpilaste kirjandid. Mustal kalevil on neli tööd peaaine (inglise keele) alal. Kahe ilusa käekirjaga kirjutatud töö all seisavad nimed: Eha Karu, Lea Siivik. Eesti laste hulk selles koolis pole suur.

Kuigi eesti rahvusgrupp on teistest siinsetest etnilistest rühmadest arvuliselt üks vähemaid, omame protsentuaalselt kõige suurema arvu ülikoolides õppivaid noori. Igal kevadel loeme uhkustundega ajalehtedest eesti ülikoolilõpetajaist, kelledest suur protsent omab cum laude hinnangut.

Tihti on imetletav, millise tahtejõu ja püsivusega ületavad mõned ülikoolis õppivad eesti noored majanduslikud takistused ja raskused, et jõuda seatud eesmärgile - omandada kõrgem haridus. Suur osa üliõpilasi töötab suvel ning säästab raha talviseks õppetööks. Tihti töötatakse raskel füüsilisel tööil, kus saadakse suuremat tasu, et talvel oleks kergem.

Õpingutes poolele tee peatuma jäänute osa eesti noorte hulgas on tühine. Mõni katkestab vahest aastaks-paariks õpinguid, kui majanduslikud olud on kitsad. Töötab ja säilitab vahepeal ning jätkab siis õppimist suurima visadusega.

Kui erialade järgi liigitada eesti üliõpilasi Kanada ülikoolides, siis selgub, et õppijaid on kõigil aladel, kuid enamus taotleb praktilisi kutseid - inseneri- ja arhitektuuriala. See olukord on kujunenud mitmesugustel põhjustel. Eesti ajakirjanduses ja mõnes avalikus kõnes on peetud soovitavaks, et oleks rohkem humanitaaraladele siirdujaid, mis vast toimub tulevikus.

Eesti vanemad Kanadas annavad oma lastele hariduse teadmise, et laste haridusele kulutatud dollarid kannavad tulevikus

suurimat protsenti; laste koolitamiseks ja neile hariduse andmiseks töötavad mõlemad abielupooled. Tihti tehakse pingutavaid ületunde ja lisatöid. Laste haridus ja tulevik on eesti isale-emale esmajärgulise tähtsusega, mitte „mammona“ kogumine, nagu seda mõnelt poolt toonitatakse ning materjalismis süüdistatakse.

Eesti noor õpib teadmises, et kõrgema hariduse omandamine, teaduse alal edasijõudmine, kutseline täiendamine aitab iga noore majandusliku elutaseme tõstmisele ja isikliku heaolu saavutamisele. Püüdlik noor teab, et haridus ja teadmised on need väärtused, mis on ta püsivamad varandused. Neid varandusi ei saa röövida ükski režiim, neile varandustele on võimatu seada tollipiire.

Oma tarkusega ja arukusega võidab eesti noor esikohti koolis ja elus. Haritud, taibukala ja rahvuslikult meelastatud eesti noorusele kuulub meie tulevik ja võidud.

Hella Leivat.

ÕPETAJAKOHA SAAMISE VÕIMALUSTEST EESTI ÕPETAJATEL KANADA KOOLIDES.

Aastatel 1949-52 ja ka hiljem asus võrdlemisi palju eestlasi Saksamaalt, Inglismaalt ja Rootsist Kanadasse elama. Saabujate hulgas leidis ka õpetajaid, ehkki vähesel arvul. Kui suur on siia saabunud õpetajate arv, on raske öelda. Üldise hinnangu järele võiks see kõikuda 200 ümber.

Kanadasse jõudes ei olnud endisel õpetajal võimalust taotleda õpetaja kohta Kanada koolides. Paljudel oli inglise keel võõras ning raskepärane, kooliolud tundmatud, samuti kasvatuslikud töekspidamised. Esiolgu haarati töö järele, mis oli kättesaadav,

kohaneti kohapealsete oludega ning püüti luua endale uut kodu. Oldi esialgsetest raskustest üle saadud, püüti leida võimalusi oma kutsetöö juurde pääsemiseks. Sellejuures sattuti aga ootamatutele takistustele, millede tõttu ainult üksikutel õnnestus alustada õppetööd Kanada koolides.

Oma lühikeses ülevaates puudutaksin põhjusi, miks nii paljudel endistel õpetajatel ei ole õnnestunud saada õpetajakohta Kanadas.

Juba 1951. a. mõningad õpetajad, kes olid võrdlemisi kodus inglise keeles, püüdsid saavutada õpetajakohta algkoolides. Nad esitasid ingliskeelse tõlke oma õpetaja kutsetunnistusest. Seda ei loetud küllaldaseks ning iga üksiku sooviavalduse puhul Ontario provintsi haridusministeerium korraldas mingi komisjoni (peamiselt haridusosakonna kõrgematest ametnikest), kes siis õpetajakohta taotlejate „küsitles“. Ma nimetan seda küsitlemiseks, kuna eksamiks seda nimetada ei võinud ta iseloomu tõttu. Niipalju kui mul teada on, ei annud need küsitlused tulemusi ja ükski taotleja nende kaudu õpetajakutset (ka mitte ajutist üheaastast) ei saavutanud.

Tavaliselt lõppesid need küsitlused nõuandega haridusministeeriumi poolt - astuda seminari (College of Education Type B) ja püüda lõpetada seda.

Minu teada on ainult mõningad noored eestlased pärast sinse gümnaasiumi (High School) lõpetamist õppinud seminaris ja saavutanud vastava algkooliõpetaja kutse ning töötavad nüüd õpetajatena. Vanemat generatsioonist ei ole suutnud seda teed ükski kasutada, ühel või teisel põhjusel. Kõige suuremaks põhjuseks võiks vahest nimetada asjaolu, et ühelgi siia asujal ei olnud selleks majanduslike võimalusi. Nad pidid ülalpidamist teenima endile ja oma perekonnale, mis pärast ühekski aastaks seminari astumine ei tulnud pal-

judel kõne alla.

Kutsekooli alal on olnud veidi enam võimalusi meie õpetajate tööle rakendamiseks. Mitmed naiskäsitöö- ja majapidamisõpetajad on leidnud endale tööd kutsekoolides, kuid peamiselt nende koolide juures asuvatel õhtustel kursustel. Määralise õpetajakoha saamiseks peab olema vastav kanada-kutse.

Kõige väiksemad on olnud aga võimalused gümnaasiumi alal. Siin ei tea ma ühtegi endast eesti õpetajat töötamas. Kirjeldan siin tingimusi, mis vajalikud, et saavutada kutset.

Kõige pealt nõuab College of Education, et taotleja muretseks ülikoolilt tunnistuse, et tema teadmised, mis on omandatud eesti ülikoolis, vastaksid siinse ülikooli nõudmistele. Selleks peab esitama sooviavalduse kohapealse ülikooli vastavale teaduskonnale ühes eksamite loetelu ja nende hinnangute eesti ülikooli juures, millele järgneb n.n. „kollokvium“ professorite komisjoni ees. On see öiendatud, siis antakse tunnistus, mis õigustab astuma College of Educationi Type A, mis on High Schooli õpetajate ettevalmistamiseks. Peale selle tunnistuse peate esitada veel oma kutsetunnistuse tõlke inglise keeles. On kutsetaotleja vastu võetud College of Educationi, siis peab ta sääl õppima ühe aasta, mille lõpetamisel antakse vastav kutsetunnistus, n.n. „Certificate of Standing“. Ilma selle paberita ei ole võimalust saada kohta õpetajana High Schoolis.

Ühel juhul, kui taotleja oli öiendanud vastavad katsed Toronto ülikooli juures, püüdis ta saada haridusministeeriumi kaudu üheaastast ajutist kutsetunnistust väites, et tema 18 a. praktika kaalub üles üheaastase töö College of Educationis, kuna pealegi seda kõike on Eestis õpitud. Haridusministeerium kaldus ajutise tunnistuse väljaandmise poole, kuid College of Educationi

juhataja keeldus, väites, et üheaastane õppimine College of Educationis ei võiks taotlejale midagi halba teha.

Kõigest sellest järgneb, et ühel vanemal pedagoogil osutub väga raskeks leida töötamise võimalust oma kutsealal. Lõpuks, vasta-va kutsetunnistuse omamine ei kindlusta veel õpetajakoha saamist, kuna õpetajakoha taotlejal tuleb esineda sooviavaldusega vastava omavalitsuse „koolikomisjoni“ (School Board) ees, kes siis sooviavalduste hulgast valib endale vastuvõetava isiku. Ameerika mentaliteedi kohaselt sagedasti eelistatakse nooremat isikut (ehkki ilma praktikata) vanemale. Ainukese võimalusena jääks leida õpetajakoh- ta väga kaugesse väikelinna, kuhu keegi ei soovi kandideerida.

Need siin esitatud asjaolud ei anna põh-just vanemale isikule riskeerimiseks laenu tegemise näol, et püüda välja jõuda oma kutsetöö juurde.

Kokku võttes peab konstateerima, et mitte eesti õpetajate loidus või ükskõiksus ei ole neid hoidnud eemale õpetajaametist Kanadas, vaid ületamatud takistused, mis nende teel ees seisavad.

Oskar Paas.

MÕNINGAID PÕHIJOONI JA TÕSIOOLUSID EESTI VABARIIGI HARIDUSALALT.

Valve Saretok, elukoht Chicago, U.S.A., on kirjutanud huvitava raamatu „Läbi uduliku II“ Valga Tütarlaste Gümnaasiumi (V.T.G.) elust ja tegevusest, - gümnaasiumist, mis oli tuntud ja tunnustatud õppeasutis Eesti Vabariigis oma õppetaseme, eriti aga kasvatus- e poolest.

Ainult selle raamatu viimased leheküljed

(376-380), milledes käsitletakse selle gümnaasiumi ühendamist poeglaste gümnaasiumiga ja auväärse juhataja prl. Marta Pärna vabastamist, sisaldavad, kahjuks, paljusid eksempli faktilises olukorras ja ka järeldustes. Nendel lehekülgedel väidetakse, et gümnaasiumile olevat kaevanud „haua, röömuga ja nau dinguga, pahempoolsed elemendid kohalikus koolivalitsuses" ning et „enneaegse haua kaevasid nad ka preili Pärnale", kuna ta olevat pidanud veetma oma viimaseid eluaastaid „murtud südamega, unustatuna ja ilma pensionita, mida tal ei lastud välja teenida." Nimetatakse ka üht koolinõunikku ja tema mõju, antakse selgesti mõista, nagu oleks toimitud ülekohtuselt, karmilt ja isegi eesti rahvuslike huvide vastaselt.

Nimetatud raamatu lugejail, eriti tuhande noortel, kerkivad nende lehekülgede lugemisel küsimused: kas siis tõesti Eesti Vabariigis (EV) ei olnudki noorsoo õppe- ja kasvatusalal sihtjooni, põhimõtteid, kavu; kas siis tõepoolest kohalikel pahempoolseil elementidel oli nii suur mõju, et nende tahte kohaselt suleti eeskujulikke õppeasutisi; kas siis Eestis oli selline sotsiaalne ebaõiglus, halastamatus ja karmus, et vanu auväärseid õppejõude vabastati ilma pensionita ja jäeti saatuse hoolde?

Need on niivõrd tähtsad küsimused, et neid ei saa selgitamata jätta, vaid on vaja avalikult tõsiolukorda valgustada ja sellega kõrvaldada see ekslik pilt Eesti Vabariigi hariduskorraldusest, mida Valve Saretok nim. lehekülgedel on kirjeldanud, ning hajutada see masendav ettekujutus, mis tekib või tekkinud on nende lehekülgede lugemise järel.

Ühenduses nende küsimuste valgustamisega tuleb aga ühtlasi mainida ka mõningaid üldisemaid põhijooni Eesti Vabariigi haridusalalt, tuua fakte ja kirjutada sellistest

tösioludest, milledest seni üldse midagi avaldatud ei ole, samuti asjaoludest, mida teavad veel ainult vähesed või üksikud järelejäänud ametiisikud. Niisiis, see kirjutis peale läbilugemise oleks ka pisikeseks lisandiks meie kultuuriloolisele arhiivainesele.

Eesti Vabariigis olid haridusala korraldamise aluseks pedagoogiliselt läbimõeldud põhimõtted, rahvuslikud sihtjooned ja tegelike vajaduste ning majandusliku kandejõu kohaselt koostatud kavad. Need kujunesid juba E.V. algupoolel (1921.a.) kuid neid täiendati ja viimistleti Haridusministeeriumi (HM) poolt kogu aeg kuni 1940.a.

E.V.-s ei olnud pahempoolsetel elementidel, kui mõista nende all sotsialistlikke parteisid, mingit suunavat ega otsustavat mõju hariduspoliitika sihtjoonte määritlemisel ega nende teostamisel alates 1921.a. kuni 1940.a. Sel ajavahemikul olid küll haridusministriteks (täpsemalt haridus- ja sotsiaalministriteks, sest mõne aasta kestel oli Haridusministeeriumiga ühendatud ka Töö- ja Hooldekandeministeerium) lühemat aega kaks sotsialisti, L. Johanson ja J. Piiskar, kuid mõlemad Vabariigi Valitsused, kuhu nad kuulusid, olid koalitsioonivalitsused, millede koosseisudes olid sotsialistid vähemuses (ühes 3 sotsialisti 8 hulgas ja teises ainult 2 sotsialisti 8 hulgas). Ka tegelikult ei mõjutanud nad neid sihtjooni, sest L. Johanson ei olnud ministrina üldse aktiivne haridusala, vaid tegeles peaaesjalikult ühendatud ministeeriumi töökaitse ja sotsiaalkindlustuse alaga, kuna aga J. Piiskar, kogenud õppejõuna ja ettenägeliku poliitikuna, ei püüelnudki midagi haridusala põhijoontes muuta, sest ta oli teadlik sellest, et ega tema poolt teostatud muudatused niikuinii püsima ei jää pärast tema lahkumist. Kuid ka püüdluste puhul vaevalt oleksid nad suut-

nud midagi olulist teostada, sest H.M.-i ametkonnas ei olnud sotsialistlikku vaimu (ainult üks ametnik oli mõõdukas sotsialist). Ilma vastavalt meelestatud kaastöölisseta oli aga minister tegelikult jõeetu isik.

Kui aga mõista pahempoolsete elementide all sotsialistidest pahemal seisvaid, s.o. kommuniste, siis neil ei olnud mingit mõju E.V. hariduspoliitikale; ka oli alates 1924. a. kommunistlik erakond suletud ja seega ei saanud kommunistid üldse legaalselt tegutseda ega riigi- ja omavalitsuste esinduskogudes se kuuluda.

Haridus- ja kultuurpoliitiliste sihtjoonte määritlemisel ja nende teostamisel olid E.V.-is mõõduandvalt tegevad ainult neli erakonda, -tähestikulises järjekorras: kristlik rahvaerakond, põllumeeste kogud, rahvaerakond ja tööerakond. Kuid ka need erakonnad ei tunginud kuigivõrd puht-pedagoogilisse alasse, vaid see ala, samuti tegelik õppetöö, kuulus H.M.-i suunamisele ja arendamisele. Niisiis, on ilma igasuguse aluseta arvamused, et Valga „pahempoolsed elemendid“ omasid mingit mõju E.V. hariduspoliitikale või et Valve Saretok'i poolt nimetatud koolinõunik oleks olnud mingi autoriteet. Need kohalikud tegelased näisid vast Valga õpilastele küll tähtsate meestena, kuid üldeestilises ulatuses olid nad siiski tähtsusetud väikemehed.

Kui nüüd asuda V.T.G. saatuse juurde, siis olgu eeskätt rõhutatud, et gümnaasiumide võrk oli kujunenud põhijoontes juba 1923. a. Selle võrgu koostamisel H.M. ei pooldanud alevikes ja maal asuvate gümnaasiumide allesjätmist ega uute asutamist maale ega alevikesse, vaid pidas soovita- vaks selle asemele poeg- ja tütarlastegümnaasiumide allesjätmist vähemates linnades.

H.M.-i seisukoha aluseks olid õppe- ja kasvatustöö põhimõtted: maa ja alevike gümnaasiumidele oli raske saada õppejõude-eriteadlasi tundide vähese arvu tõttu, korteriolud olid ebasoodsad õppejõudude ja õpilaste paigutamiseks, kultuurasutised ja -üritused olid kaugel ja seega puudus üldkultuuriline mõju jne. Kuid arvestades meie demokraatlikku riigikorda, haridusasutiste võimalikult võrdse kättesaadavuse nõuet maa- ja linnaelanikele ning tol ajal moodsat voolu hüüdsõnadega „rohkem kultuuri maale“ (siis tekkis kultuuri ja rahvuskultuuri kõrval isegi uus mõiste „maakultuur“), kujunes hariduspoliitikas siiski mööduandvaks põhimõte, et gümnaasiumid maal ja alevikes peavad jääma ja et selle asemel tuleb ühendada poeg- ja tütarlaste gümnaasiume vähemates linnades. Nimelt, väideti muuseas, et maagümnaasiumid oleksid esimesi ja tähtsaimaid maakultuuri taimelavasid.

Selle põhimõtte kohaselt teostati gümnaasiumide ühendamine Paides, Võrus ja Rakveres (mõnes juba 1923.a.). Ühendamine oleks pidanud siis toimuma ka Valgas, sest ametlikult jäi püsima seisukoht, et Tõrva ühisgümnaasiumi ei tohi likvideerida, kuigi H.M. pooldas selle likvideerimist ja Valgas kahe gümnaasiumi allesjätmist. Kuid H.M. ei teinud min-geid eeltöid Valga gümnaasiumide ühendamise teostamiseks, vaid asus ja jäi kindlalt seisukohale, et Valga Tütarlaste Gümnaasium peab jääma püsima erandina vähemalt kogu selle aja, mil tema juhatajaks on ja saab olla prl. Marta Pärna. H.M.-i seisukoht ei olnud kusagil kirjalikult fikseeritud, vaid see oli kirjutamata norm, nii ütelda V.G.T. kaitseeadus, mida teadsid otseselt ainult vähesed ametnikud. Selliseid kirjutamata norme, sisult mitmekesiseid, oli H.M.-is teisigi, ja need olid tavaliselt tugevamad kirjutatud eeskirjadest, samuti nagu tavaõiguse normid

on ajaloo kestel sageli seaduste eeskirja -
dest püsivamad olnud.

H.M. asus V.T.G. suhtes sellel seisuko-
hal ja kaitses oma seisukohta visalt selle-
pärast, et H.M.-i ametkond tundis prl. Marta
Pärna't haruldaselt õilsameelse isikuna ja
eeskujuliku pedagoogina ning tunnustas ja
hindas kõrgelt V.T.G. õppe- ja kasvatustaset
M. Pärna tegevuse tulemusena.

Prl. Marta Pärna oli inimene, kes oskas
kasvatada noori, kuid ta mõjutas kasvata-
valt ka täisealisi: iga ta sõna, liigutus,
näoilme, kogu ta olek mõjus kasvatavalt.
Tema vaimutuli säras kõikjal ja kõigile.
Niisiis, prl. Marta Pärna iseloom ja tegevus
oli mõjuvaid tegureid, mis pikendas V.T.G.
püsimist iseseisva õppeasutisena umbes 9 a.
võrra. Olgu Mainitud, et E.V.-s oli teisi-
gi tublisid koolijuhatajaid, kes suutsid
päästa oma koole, samuti ka nõrku mehi, kes
põhjustasid koolide enneaegse sulgemise.

Valga gümnaasiumid ühendati Vabariigi
Valitsuse otsusega, alates 1. augustist 1932.
Prl. Marta Pärna oli sündinud 1867. a., seega
sai ta 1932. a. 65a. vanaks. E.V. seaduste
kohaselt oli õppejõudude vanuse ülemmääraks
65 a., mille saabumisel õppejõud kuulus va-
bastamisele. Seega prl. Marta Pärna vabane-
mine koolijuhataja kohalt oleks niikuinii
toimunud seaduste eeskirjade kohaselt 1932,
sõltumata sellest, kas V.T.G. oleks ühenda-
tud või mitte.

Niisiis, H.M. ei taganenud oma seisuko-
halt. - V.T.G. eksisteeris seni, kuni tema
juhatajaks oli prl. Marta Pärna.

Haridusministeeriumi sellised seisukohad-
kirjutamata normid - olid vajalikud, et peh-
mendada olukordi, kus kirjutatud eeskirja
järgi toimimine oleks osutunud liiga jär-
suks, ning tasandada teed asja lahendamiseks
rohkem vaimuga kui võimuga, sest kir-

jatähtedes väljendatud norm ei arvesta sage-
li eriolukordi ja elulisi huve, mõnikord ise-
gi pidurdab loomulikult tegevust, vaim aga
tiivustab ja loob.

H.M. püüdluseks oli edendada haridusala
pedagoogiliste põhijoonte ja tegelike vaja-
duste kohaselt, vältida teravusi, järske mur-
nanguid, hoida, pikendada heade õppeasutiste
iga, nagu see teostus ka V.T.G. suhtes. Selline
suund ei sisaldanud ebaõiglast eelistamist
ega üksikute piirkondade eluvöörast soodustamist,
ka V.T.G. suhtes mitte, meeles pidades seda, et
E.V.-is ei olnud gümnaasiumide suhtes kindlaid
piirkondi, vaid igasse gümnaasiumi, seega ka
V.T.G.-i võisid astuda noored üle kogu vabariigi.

Nüüd olgu veel öeldud mõned sõnad ka prl.
Marta Pärna elutingimuste kohta pärast 1932.

E.V. pensioniseaduste kohaselt said õppe-
jõud täieliku vanuspensioni, kui nad olid
vähemalt 60.a. ja olid olnud pensioniõigus-
likus teenistuses vähemalt 25a. Kuna prl. M.
Pärna astus teenistusse õppejõuna koolides
1903.a. ja töötas vahetpidamata kuni 1.aug.
1932.a., siis oli ta olnud pensioniõigusli-
kus teenistuses (veneaegset teenistust arves-
tati) 29 a. Seega nii vanuse kui ka teenis-
tusaja kohaselt sai ta vastavat pensiooni ala-
tes 1.augustist 1932.a.

Selline on tõsiolukord V.T.G. ja tema ju-
hataja prl. Marta Pärna kohta. Mitmed ülal-
toodud faktid ja asjaolud ühtuvad täielikult
sellega, mis on kirjutatud prl. Marta Pärna
kohta Helmi Mäelo raamatus „Eesti naine lä-
bi aegade“ lhk. 86.

Olgu siin rõhutatud ka veel üldiselt, et
Eesti Vabariigis oli riigi- ja omavalitsus-
teenijate, nende hulgas ka õppejõudude, pension-
arstiabi, üldse sotsiaalkindlustus hästi kor-
raldatud, mitmes suhtes palju avaramalt ja
soodsamalt, kui see on teostatud mõnes neist
naadest, kus me praegu pagulastena elame.

Aleksander Kurvits.

KANADA EESTI ÕPETAJATE ÜHINGU TEGEVUSEST.

Kanada Eesti Õpetajate Ühingu iga-aastasest tegevuskavas on olnud õppejõudude organiseerimine ja edasiarendamine, nõu ja juhatuste andmine õppe- ja kasvatusalal, eriti kodukasvatuse edendamiseks ja eesti täiendus- koolide tegevuse laiendamiseks ja arendamiseks. Käasaaitamise õpperaamatute ja vahendite koostamisele, väljaandmisele ja levitamisele, noorte organiseerimine ja nende isetegevuse arendamine, noortele kirjavara soetamine, toimetades sel alal muuseumis „Meie Elu“ noorteosa „Meie Noored“ ning kultuur-selgitustöö teostamine vastavasisuliste kirjutiste koostamise ja nende avaldamise kaudu ajakirjanduses. Need on ühingu tavalised ülesanded tema põhikirja kohaselt, milliseid ühing on püüelnud ise teostada ja ka teostanud igal aastal tegelike võimaluste piires.

Peale nende tavaliste ülesannete on ühing võtnud 1957/58. a. tegevuskavva mitmeid üritusi, millede suhtes ühing oleks ainult algataja, kavandaja, kavade ja ettepanekute koostaja ja nende esitaja eestlaste vastavatele organisatsioonidele, eeskätt keskorganisatsioonidele, kes siis neid kavu ja ettepanekuid edasi arendaksid, täiendaksid, viimistleksid ja vastavas korras teostaksid. See ühingu uus tegevusala on kujunenud elulistest huvidest ja vajadustest: ühingu liikmed, eeskätt ühingu juhatuse liikmed, on tähele pannud, et on ülesandeid ja üritusi, mida oleks tungivalt vaja teostada ja mida meie keskorganisatsioonid oleksid ka võimelised teostama, kuid nende juurde ei asuta. Sellelaadiliste ülesannete ja ürituste suhtes tahabki ühing algatajaks ja kavandajaks olla. Sellega ei sekku ühing teiste organisatsioonide kompetentsi ega võta endale teostamise mõttes nende ülesandeid, vaid

eestluse huvidest lähtudes ta on ainult idee-
de kandja, nendekohaselt kavade kujundaja, nõu-
andja ja selle kaudu mõningal määral ka abis-
taja.

Sel uuel alal on ühing oma 1957/58. te-
gevusaastal juba mõndagi täitnud. Nii koos-
tas ta ja esitas vastavale asutisele põhis-
tatud ettepaneku, et Kanadas asutataks vähe-
malt üks raamatute müügikeskus, kus oleks
võimalik saada peale muude kõiki õppe- ja kä-
siraamatuid, mis on vajalikud eesti täiendus-
ja pühapäevakoolides ning kodus eestilise
õppe- ja kasvatustöö teostamiseks. Et vähegi
suurendada lugemisvara küpsematele noortele
15-21.a. vanuses, tegi ühing põhistatud ette-
paneku ühele siinsel mandril ilmuvale eesti
ajakirjale, et selles asutataks noorte osa
igas numbris vähemalt 4-6 leheküljelisena.

Kuna siinses ajakirjanduses ega muidu
avalikkuses ei olnud midagi teada ega kuulda
Eesti Vabariigi 40. aastapäeva tähistamisest
vastavate raamatute koostamise ja kirjasta-
mise kaudu, siis esitas ühing Kanada eestlas-
te keskkorganisatsioonidele ja Ülemaailmsele
Eesti Kesknõukogule USA-s ettepaneku juubeli-
väljaande - vastavate piltidega kaunistatud
populaarse teose koostamise ja kirjastamise
asjas, mis sisaldaks ülevaate eesti rahva
iseseisvast elust ja võitlusteekonnast ning
ühiskondlikust- riiklikust organisatsioonist
läbi aegade, alates muistsest iseseisvusest
kuni tänapäevani, samuti kirjutisi rahvusli-
kust ärkamisajast, Eesti Vabariigi rajamisest,
arenemisest ja saavutistest, rahvusideaalidest,
riigikorra põhijoontest ja meie praegusest
olukorrast. Selline raamat oleks ühtlasi ees-
ti kodanikuteaduse õpperaamatuks eesti noor-
tele.

Paguluses ilmunud raamatutes (näiteks Hei-
no Jõe - „Saadikud põlvpükstes“) ja ajakirjan-
duses on korduvalt mainitud ammutuntud ja

tunnustatud noorte kasvatuspõhimõtet, mis seisneb selles, et peale sõnade tuleb noori kasvatada heade eeskujudega ja et eriti kodud, ka nende sisustus, peaksid noori kasvatavalt mõjutama, ja on rõhutatud, et just paguluses kasvavatele eesti noortele on nende kodu vaimsus ja ka sisustus suurima tähtsusega. See põhimõte on aga kodude eestiliselt sisustamise ja kaunistamise osas suurel määral teostamata: saadaval on olnud ja on ainult Eesti rahvuslipp (kujult ja värvuselt kõigiti korras), Eesti maakaart (võrdlemisi lihtne, ebarahuldav) ja mõned pildid eesti rahvariietest, kuna aga Eesti Vabariigi riigivapi ning maakondade ja linnade vappide kujutisi, eesti riigimeeste ja kultuuri-tegelaste portreesid ja eesti maastikupilte ei ole kodude sisustamis- ja kaunistamisese-metena saadaval. Samuti ei ole olemas selleks otstarbeks küllaldasel määral sobivais rahvusliku käsitöö esemeid.

Sel asjaolul koostas ühing kava nimetatud kasvatuspõhimõtte ulatuslikumaks teostamiseks ja esitas selle siinse mandri vastavatele keskorganisatsioonidele, kirjeldades oma kavas konkreetselt, mida sel alal, kuidas ja millises järjekorras teha tuleks ning selgitades ühtlasi, mispärast sel alal just keskorganisatsioonide suunav, kavandav jne. tegevus tarvilik on.

Kanadast, USA-st ja ka teistest maadest, kus elab eestlasi suuremal arvul, on korduvalt kostnud häält, et nende maade noor generatsioon tunneb vähe või ei tunne üldse eestlasi ega teisi Balti rahvaid.

Et saada konkreetsemat ülevaadet olukorrast Kanadas, vaatas ühingu esimees läbi hulga maadeteaduse õpperaamatuid, kooli-atlasid, maakaarte, -kokku üle 20 väljaande, mis on ilmunud Kanadas ja USA-s, ning koostas selle kohta vastava aruande.

Sellest aruandest selgus, et mõnes õppe-
raamatus ei ole sõnagi Eestist; nii näiteks
kasutatakse Ontario algkoolide vanemates
klassides maadeteaduse õpperaamatut, milles
ei ole mingeid teateid-kirjeldust Eesti kohta;
maakaartidel on Eesti nimetatud Nõukogu-
de Liidu tavalise osana, üheski läbivaadatud
õpperaamatus ei ole mainitud, et N.L. okupeeris
Eesti vägivaldselt, rahvusvahelise õiguse
ja lepingute vastaselt; samuti on neis
väljaannetes ka mitmeid eksimusi.

Ühing es selle aruande Kanada eestlaste
vastavaatele keskorganisatsioonidele ja Üle-
maailmsele Eesti Kesknõukogule USA-s ühes
oma seletuste ja seisukohtadega ning palus
neid astuda kiires korras tegevusse, et olek-
sid kõrvaldatud kõik puudused ja eksimused
Eesti kohta maadeteaduse õpperaamatutest,
kooliatlastest ja maakaartidelt kõikide koo-
litüüpide suhtes ja asendatud ning täienda-
tud õigete andmete ja täpsete kirjutiste, ni-
metuste ja piirijoontega, esitades ühtlasi
omalt poolt ka mitmeid põhijooni ja kavu, kui-
das seda teostada.

Niisiis, koostatud ja esitatud on põhis-
tatud ettepanekuid ja nende teostamiseks
konkreetseid kavu juba seitsme ülesande ja
ürituse kohta.

Kuid nüüd kerkib küsimus: kuivõrd on neid
ettepanekuid arvestatud ja kavu teostatud?
Sellele küsimusele ei saa anda vastust sel-
les kirjutises aja lühiduse tõttu, sest kir-
jeldatud ettepanekud ja kavad esitati 1957.a.
lõpul ja käesolev kirjutis on kirjutatud
1958.a. jaanuaris. Küll aga võib mainida seda,
et saadud teadete kohaselt on kõik need et-
tepanekud ja kavad keskorganisatsioonides
juba arutamisel olnud, ning konstateeria, et
ajakirjanduses on neist pooldavalt kirjuta-
tud ja nende tähtsust rõhutatud.

Ühing kavatses jätkata oma tegevust sel-

lel alal. Praegu (s.o. selle kirjutise kirjutamise ajal) on teoksil ülevaate koostamine, kas ja kuidas valgustatakse Eestit ja mida kirjutatakse eestlastest koolides tarvitusel olevates entsüklopeediates ja teatmeteraamatutes. Sellele järgneb ettepanek-
kava Eesti suhtes ingliskeelse raamatu koostamise ja väljaandmise kohta maadeteaduslike lugemike vastavas seerias. Kujunemas ja küpsemas on ka mitmeid teisi ideid ja üritusi.

Aleksander Kurvits.

KANADA PEDAGOOGILISTEST AJAKIRJADEST.

Haridusala korraldus on Kanadas detsentraliseeritud: puudub ülekanadaline haridusministeerium; igal provintsil on oma haridusministeerium või mõni teisenimeline keskasutis haridusala suunamiseks ja edendamiseks; samuti on igal provintsil oma haridussüsteem. Peale selle olgu märgitud, et Kanada on kahe ametliku keelega - inglise ja prantsuse keelega riik: üheksas provintsis kõneldakse inglise keelt, kun ühes provintsis - Quebec - kõneleb valdav enamus rahvast prantsuse keelt. Mitmes provintsis on haridusala korraldus ja ka süsteem oluliselt mõjutatud rahva kuuluvusest rooma katoliku kirikusse või muudesse usutunnistustesse; nii on näiteks Ontario provintsis ja Quebec'i provintsis katoliiklastele omaette kohalikud koolivalitsused ja koolid ning protestantidele (kõikidesse teistesse usutunnistustesse kuuluvaid inimesi nimetatakse siin protestantideks) omad koolivalitsused ja koolid.

Selline olukord on tugevasti mõjutanud Kanada pedagoogilise ajakirjanduse tekki-

mist ja arenemist ning ainult seda olukorda arvestades on mõistetav, mispärast Kanadas on peale üldpedagoogiliste ajakirjade, mis levinevad üle kogu Kanada, igas provintsis omad pedagoogilised ajakirjad, sisult oma provintsilise ilmega ja kitsama levimise piirkonnaga.

Käesolevas lühikirjutises on loetletud ainult need ülekanadalised ja Ontario provintsi pedagoogilised ajakirjad, mis on laialt levinenud Ontario provintsi avlikes algkoolides.

I. Ülekanadalised ajakirjad.

1. Canadian Education : ülekanadalise haridusorganisatsiooni „The Canadian Education Association” häälekandja, sisaldab kirjutisi peamiselt põhimõttelike probleemide kohta ning pedagoogiliste uurimuste kokkuvõtteid ja aruandeid.
2. School Progress: sõltumatu rahvuslik ajakiri haridusministeeriumi ametnikele, koolivalitsuste valitud liikmetele ja juhatajatele, koolide inspektoritele, koolijuhatajatele ja teistele juhtivatele haridustegelastele; sisaldab muuseas kirjutisi, plaane ja jooniseid koolimajade ehitamise ja sisustamise ning nende korrashoiu kohta.
3. The Canadian Teacher: sisaldab lühikirjutisi mitmekesiste probleemide kohta; suurem osa sellest ajakirjast on aga pühendatud otsestele töökavadele algkoolis, s.o. valmis õppematerjal õpetundideks tähtsamates õppeainetes, ülesandeid, teste, küsimusi jne.
4. Special Class Teacher: selle ajakirja eesmärgiks on abistada õppejõude nende tegelikus õppetöös vähearenenud ja defektsete laste eriklassides.
5. Canadian Home and School: ülekanadaliste organisatsioonide „The Canadian Home and School and Parent-Teacher Federation” hääle-

lekandja; populaarne, mitmekesise sisuga ajakiri, eestkätt lastevanematele; iga number sisaldab muuseas lugemiseks soovitatud uute pedagoogiliste raamatute nimestiku.

6. Bulletin: ülekanadalise organisatsiooni „The Canadian Library Association” häälekandja.

7. Food for Thought: ülekanadalise organisatsiooni „The Canadian Library Association for Adult Education” häälekandja; sisult on see vabaharidustöö ajakiri.

II. Ontario provintsi ajakirjad.

1. The Educational Courier: Ontario algkooli-õppejõudude organisatsioonide „The Ontario Public School Men Teachers' Federation” ja „The Federation of Women Teachers' Association of Ontario” häälekandja; sisaldab lühikirjutisi mitmesuguste probleemide kohta, igas numbris on ülevaade ilmunud pedagoogilistest raamatutest.

2. Canadian School Journal: Ontario organisatsiooni „The Ontario Educational Association” häälekandja; sisu mitmekesine; muuseas sisaldab Ontario hariduskongressidel peetud kõnesid või nende kokkuvõtteid ja vastuvõetud otsuseid.

3. Ontario Library Review: Ontario Haridusministeeriumi väljaanne; raamatukogunduse ajakiri; sisaldab muuseas soovitatud raamatute nimestikke, - lastele, noortele ja täisealistele, samuti erinimestikke; selles ajakirjas on avaldatud ka kaks eestikeelsete raamatute nimestikku, mis sisaldavad valimiku paguluses ilmunud eesti ilukirjandusest koos lühikeste sissejuhatavate kirjutistega eesti kirjanduse arengust paguluses.

4. Ontario Community Courier: Ontario Haridusministeeriumi väljaanne; haridusliku isetegevuse ajakiri.

Peale ajakirjade ilmub palju pedagoogilisi informatsioonilehti, mis sisaldavad jooksivate teadete kõrval ka sisukaid kirjutisi. Peaaegu igal suuremal õpetajate ühingul on oma, tavalises trükikorras ilmuv, informatsioonileht, samuti paljudel koolidel. Näiteks, algkoolis, millega ma olen töö tõttu ligemalt seoses, annab selle kooli „Home and School Association“ välja korrapäraselt trükitud informatsioonilehte, kümme numbrit õppeaasta keskel.

Olgu mainitud, et Kanada õppejõud kasutavad ka USA-s ilmuvaid pedagoogilisi ajakirju, eeskätt erialalisi, näiteks, joonistamise ja käsitöö kohta jne. Kuid ma ei ole näinud ühtegi Inglismaal ilmunud pedagoogilist ajakirja. Hinnalt on Kanada pedagoogilised ajakirjad, võrreldes raamatutega, odavad (näib, et kulude katmisel on suureks abiks kuulutused). Osa ajakirjadest saadetakse vastavate organisatsioonide liikmetele koguni tasuta.

Aleksander Kurvits.

Varia.

Eesti Õpetajate Keskühingu Nõukogu pidas oma koosoleku 27. märtsil 1958 Stockholmis. Vaadati läbi ja kinnitati Eesti Õpetajate Keskühingu 1957. a. tegevuse ja kassaaruanne, 1958. a. tegevuskava ja eelarve. 1958. a. liikmemaks kinnitati endisena, s. o. Eesti Õpetajate Keskühingule Kr. 3.50, millesse on arvestatud ka tasu „Bülletääni“ eest. Uude Eesti Õpetajate Keskühingu juhatusse valiti 1958. a. H. Rajamaa, T. Künnapas, V. Muld, A. Lampinen, H. Gustavson, E. Roosme, U. Juuno, E. Saare ja H. Kirikmäe. Juhatusliikmete asemikeks valiti: S. Zastrov, H. Marand ja E. Karma.

Revisjonikomisjonisse valiti L. Mälk, M. Susi ja H. Marand.

Eesti Õpetajate Keskühingu 1957.a. tegevuse aruanne.

Aruandeaasta jooksul jätkus Eesti Õpetajate Keskühingu tegevus lisaks senistele aladele uuel tegevusalal. Nimelt toimus 3.3.1957 Stockholmis esmakordselt pagulusaja kestel suurem eesti ja soome õpetajate kokkutulek, millest suure hulga eesti õpetajate kõrval võttis osa 25 soome õpetajat haridusnõunik Alfred Salmelaga eesotsas. Eesti õpetajate poolt esines seal pikema soomekeelse ettekandega pr. E. Nivanka ja soomlaste poolt haridusnõunik A. Salmela eestikeelse kõnega Soome uuest algkooli seadusest. Ühises kohvilauas esineti veel paljude sõnavõttudega ja muusikaliste ettekannetega. Koosviibimine filmiti hr. V. Piirandi poolt.

28. juulist-8. aug. toimus Frankfurdis M.ä. rahvusvaheliste õpetajate keskkorganisatsioonide IFTA ja WCOTP kongressid, kus EÖK esindajatena viibisid hr. E. Sääre ja pr. L. Laan Rootsist, hr. L. Lumiste Saksamaalt ja pr. A. Raus ja hr. E. Saluveer Inglismaalt ja Eesti Gümnaasiumiõpetajate Ühingu esindajana rahvusvahelise gümnaasiumiõpetajate liidu (FI PESO) ja WCOTP kongressil hr. V. Kõnna. EÖK nimel esines kongreesil avaaktusel hr. Saluveer saksakeelse ettekandega eesti õpetajate ja eesti õpetajate organisatsioonide tegevuse kohta vabas maailmas. Hr. Saluveeri ettekanne oli juba varem valmis paljundatud saksa ja inglise keeles ja jaotati kõigile osavõtjaile; sama kõne kandis FIPESO kongressil ette hr. Kõnna.

4-8. aug. toimus Helsingis 17. Põhja-maade Koolikongress, millest võtsid EÖK esindajatena osa: H. Rajamaa, H. Rajamaa, U. Juuno, J. Juuno, L. Mälk, M. Raud ja E. Saluveer. Soomlaste poolt sai eesti õpetajaile osaks eriti soe ja südamlük vastuvõtt, mis ilmnas terves reas eesti õpetajate auks

korraldatud pidulikel koosviibimistel, milledest võttis ka osa juhtivaid soome koolitegelasi. Eriti märkimisväärne oli Soome Õpetajate Liidu juhatuse vastuvõtt, millega näitasid soomlased, et 1935.a. sõlmitud Eesti Õpetajate Liidu ja Soome Õpetajate Liidu vahel sõlmitud sõprusleping on endiselt jõus selle muudatusega, et olukorra sunnil Eesti poolset ülesannet ajutiselt teostab Eesti Õpetajate Keskühing. Nim. vastuvõtu kohta ilmus „Õpettajain Lehtis“ pikem kirjutis ühes pildiga.

Välistegevuse kõrval on võimaluste piires jätkunud ka sisetevetus. Anti välja „Bülletään“ nr.6, mis saadeti kõigile liikmeile. Stockholmis korraldati 11.4.57. õpetajate ühine kokkutulek, kus kõnelesid H. Rajamaa ja T. Künnapas õppe- ja tunnikavadest N- Eesti koolides. Pärast ettekandeid istuti ühiselt teelauas, mille korraldas Eesti Kutsekooliõpetajate Ühing Rootsis. 3.11.57. korraldas Eesti Gümnaasiumiõpetajate Ühing Rootsis ettekandeõhtu, kus kõneles V. Muld Rootsi keskkooli reformist ja S. Zastrov reisimuljeist USA-st.

Teistes mandes tegutsevatest eesti õpetajate ühinguist on EOK juhatusele saabunud andmete põhjal eriti viljakat tegevust arendanud Eesti Õpetajate Ühing Kanadas. Seal on jätkatud „Meie Elu“ Noorte lehekülje toimetamist, on avaldatud ühingu väljaandel Hella Leivat'i kirjutatud „Emakeele õpetamisest kodus“. See on märkimisväärne teos, mille võiksid tellida kõik eesti õpetajad aadressil: Mr. A. Kurvits, 41. Pacific Ave, Toronto, Ont. Canada.

Suure hajutatuse tõttu ei ole Inglismaa Eesti Õpetajate Sektsioon saanud korraldada ühtegi õpetajate kokkutulekut, vaid kõik põhikirjas ettenähtud organite valimised ja mitmesuguste küsimuste lahendamine on teostatud kirja teel.

Eesti Õpetajate Keskühingu tegevuskava 1958.aastaks.

Jatkata kõigi eesti õpetajate koondamist oma ühinguisse. Eriti peaksid õpetajate ühingu-
d silmas pidama noori eesti õpetajaid, kes
on asunud tööle oma asupaigamaa koolidesse
ja neid kutsuma oma ridadesse.

Ülerootsilise eesti õpetajatapäeva korral-
damine 22.6.58 Göteborgis ühenduses eesti
laulupäevaga Rootsis. Ka teistes maades oleks
soovitav korraldada õpetajate kokkutulekuid
suurema ulatusega rahvuslike ürituste puhul.

Jatkata ühiste kokkutulekute ja koosviibi-
miste korraldamist eesti õpetajaille ka kit-
samas ulatuses kõigis maades, niipalju kui
see võimalik.

Jatkata kaasa aitamist eesti noortele
rahvusliku kasvatuse korraldamisel. Eesti
täienduskoolides ja noorte õpperingides ja
organisatsioonides tehtava töö kõrval tuleks
senisest suuremal määral tähelepanu omista-
da emakeele lugemis- ja kirjutamisoskuse oman-
damisele kodudes. Heaks käsiraamatuks on sel-
lel alal Hella Leivat'i „Emakeele õpeta-
misest kodus,“ mida saab tellida tegevuse
aruandes märgitud aadressil.

Jatkata koolide- ja õppetöö olukorra jäl-
gimist okupeeritud Eestis. Selleks on praeg-
u olemas mitmesuguseid võimalusi. Vastavad
ettekanded eesti õpetajate kokkutulekuil ja
kirjutised eesti lehtedes oleksid väga ter-
vitatavad.

Häälekandja „Bülletään“ nr.7 väljaand-
mine. Seekord ilmub Kanada Õpetajate Ühingu
toimetusel ja EÖK väljaandel.

Jatkata ühendust rahvusvaheliste õpeta-
jate keskorganisatsioonidega ja Soome õpe-
tajaskonnaga ja kooliala organitega.

Võtta osa õpetajate rahvusvahelistest
kongressidest Roomas suvel 1958.

On väga soovitatav kui eesti õpetajate ühingu sõbival võimalusel ühendusse astuksid oma asupaigamaa õpetajate organisatsioonidega ja kooliala juhtivate organitega.

+ + + +

Eesti Vabariigi 40. aastapäeva puhul 24. veebruaril 1958.a. saabus Eesti Õpetajate Keskühingule Stockholmi Soome Kansakouluopettajain Jatkoopintoyhdistys' elt tervituse- ja õnnesoovitelegramm.

+ + + +

III ÜLEROOTSILINE ESTI ÕPETAJATEPÄEV

seisab käesoleva aasta Eesti Õpetajate Keskühingu tegevuskavas. Sellele sündmusele tahab Eesti Õpetajate Keskühingu juhatus eriliselt juhtida kõigi „Bülletääni“ lugejate tähelepanu. Selle päeva - korras on kaks ettekannet : üks Göteborgi eesti täienduskoolide juhatajalt pr. A. Ausilt ja teine Norrköpingu eesti täienduskooli juhatajalt hr. J. Kaselt. Mõlemad ettekandjad on töötanud eesti täienduskoolides pikemat aega ja Eesti Õpetajate Keskühingu juhatuse ettepanekul olid nad lahkesti nõus kõnelema eesti täienduskooli sisemisest ja välisest ehitusest ja selle eesmärgist. Eesti täienduskool Rootsis on käesoleva õppeaasta kestel olnud aruteluobjektiks

väga erinevailt vaatekohtadelt.

Eesti Õpetajate Keskühingu juhatuse soovil esinevad seekord tegelikud pedagoogid-tööpöällul töötajad pedagoogide ja noortejuhtide foorumil, kusjuures mõlemad ettekandjad on enne juba tutvunenud teineteise ettekandega ja koostavad selle järelle ettekanded lõplikul kujul, et vältida kordamisi ja võimalikke lünki.

Õpetajatepäeval on varutud küllaldaselt aega vaba sõna tarvis, et võimaldada selle küsimuse kõigekülgset arutelu osavõtjate poolt.

Selletõttu on kõigi eesti õpetajate osavõtt III eesti õpetajatepäevast Göteborgis 22. juunil 1958.a. äärmiselt soovitatav.

+ + + + +

Käesoleva „Bülletääni" on toimetanud Kanada Eesti Õpetajate Ühingu juhatuse, mille eest meie kolleegidele Kanadas Eesti Õpetajate Keskühingu juhatuse ja „Bülletääni" toimetuse poolt südamlük tänu.

+ + + + +

Eesti Õpetajate Keskühingu ja „Bülletääni" toimetuse aadress on : Skräddargränd 2 B, Stockholm.